

MINÓSÍTETT TANTERV



Országos Közoktatási Intézet

# TANTERV



Ez a tanterv az Országos Közoktatási Intézet tantervi adatbankjában az **OKI96TLGVK1-10** változat alatt szereplő minősített tanterv. E minősítéssel az Országos Közoktatási Intézet szakmai felelősséget vállal azért, hogy ez a tanterv az általa megjelölt NAT követelményeknek megfelel. Ez a kiadvány az adatbankban tárolt tantervből készült az Országos Közoktatási Intézet Információs Irodájában, Győrben.

Ez a tanterv elérhető a tantervi adatbankból a Profil 3.2 szoftver által is. Ez a tanterv letölthető az OKI web szerveréről, címe: <http://www.oki.hu/>.

*Felvilágosítás a tantervvel kapcsolatban:*

Országos Közoktatási Intézet Program- és Tantervfejlesztési Központ  
1051 Budapest, Dorottya u. 8., Tel: 118-6531 Fax: 118-6584 e-mail: oki@kih.c3.hu

*Felvilágosítás a Profil szoftverrel kapcsolatban:*

Mentor Informatika Kft.  
1015 Budapest, Batthyány u. 14., Tel: 201-3707 Fax: 202 2047 e-mail: 100324.115@Compuserve.com

*Felvilágosítás a tantervek OKI Home Page-en keresztül eléréséről:*

Országos Közoktatási Intézet Információs Iroda  
9022 Győr, Liszt F. u. 40., Tel és Fax: 96/315-844 e-mail: info@oki.hu

# Tölgyfa Program Vizuális Kultúra 1-10

Szerkezet: soros

## Részei

Vizuális nevelés 1	3. oldal
Vizuális nevelés 2	10. oldal
Vizuális nevelés 3	18. oldal
Vizuális nevelés 4	25. oldal
Vizuális nevelés 5	33. oldal
Vizuális nevelés 6	37. oldal
Vizuális nevelés 7	42. oldal
Vizuális nevelés 8	48. oldal
Vizuális nevelés 9	54. oldal
Vizuális nevelés 10	60. oldal

## Óraszám

Iskolai: 702 óra

1-8. évfolyamokon (heti 2 óra)

évi 74 óra

9-10. évfolyamokon (heti 1 illetve 2 óra váltakozva)

évi 55 óra

## Megjegyzés

A tanterv a képzőművészetet a vizuális kommunikáció egyik (legösszetettebb) formájának tekinti. A képzőművészet, a vizuális kommunikáció köznapi formái, a tervezett-alakított környezet sajátos vonásai mellett ezek összefüggéseit, közös vonásait is hangsúlyozza. Tanításukat egy tantárgyon belül, párhuzamosan szándékozik megvalósítani.

A tanterv különösen nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a vizuális nevelésen belül a szellemi és gyakorlati tevékenység egysége valósuljon meg, hogy erősítse a verbális és vizuális kifejezés kapcsolatát.

A tantárgy tanításának különösen fontos szerepe lehet abban, hogy fokozódjék a dinamikus kölcsönhatás a különböző órákon folyó ismeretszerző tevékenységek között, kiemelt helye van a személyiség fejlesztésében, az alkotó magatartás kialakításában!

Tantárgyi tantervünk iskolai alkalmazásakor elsődleges szempont a helyi adottságok, alapvetően az iskola közvetlen természeti és mesterséges környezetének, a település művészeti vonatkozásainak megismerése, feldolgozása, megőrzése a vizuális nevelés rendszerén belül.

Igen fontosnak tartjuk, hogy a nevelő minden évfolyamon teremtsen meg az örömteli alkotókedv lehetőségeit, körülményeit, biztosítsa tanítványai számára a kifejezés szabadságát!

A tanterv a Magyar Iparművészeti Főiskola Tanárképző Tanszéke által szervezett Tölgyfa program keretében készült.

A tanterv egészének alkotószervezője:

- Bodóczky István (Magyar Iparművészeti Főiskola)

Szerzők:

- 1-2. osztály: Kardos Mária (Budapesti Tanítóképző Főiskola)
- 3-4. osztály: Sándor Zsuzsa (Comenius Tanítóképző Főiskola, Sárospatak)
- 5-6. osztály: Heffner Anna (ELTE Kísérleti Általános Iskola, Törökbálint)
- 7-8. osztály: Deszpot Gabriella (2. sz. Általános Iskola, Nagykovácsi)
- 9-10. osztály: Bodóczky István (Magyar Iparművészeti Főiskola)
- Sinkó István (Magyar Nemzeti Galéria, GYÍK Műhely, Budapest)

### Kiemelt közös követelmény

A NAT közös követelményei közül kitüntetetten fontos szerepet kap a természet és a tervezett-alakított környezet esztétikai értékeinek megismertetése, az aktív befogadásra és alkotásra nevelés.

### Sajátos megközelítés

- Az óraszám bővítése mellett lehetséges a vizuális kultúra összevonása más műveltségterületek bizonyos részterületeivel. Követelmények és tartalom tekintetében is különösen sok a rokon vonás az 1-4. évfolyamokon az Életvitel és gyakorlati ismeretek Technika részterületével, az Ember és Természet Természetismeret részterületével, a 7-8. évfolyamokon pedig a Művészet Mozgóképkultúra és médiaismeret részterületével.
- Az egyes évfolyamok követelmény és tartalom leírásai több esetben ezekkel a műveltségi részterületekkel rokon szakanyagokat is tartalmaznak - természetesen mindezeket a vizuális kultúra felőli közelítéssel.

### Ajánlás

- Minden általános iskolában és nem szakosodott középiskolában tanítható.
- A tanterv alapján az első évfolyam mellett bármelyik évfolyamon elkezdhető a tanítás. (Lásd még: Előzmény rovat.)
- A szerzők a Magyar Iparművészeti Főiskola Tanárképző Tanszékén és az ország más intézményeiben a tanterv bevezetését segítő továbbképzéseket tartanak.
- Már folyamatban van a tantervre épülő tankönyvek, tanári kézikönyvek elkészítése.
- A tanterv szakmai ajánlója: Magyar Iparművészeti Főiskola Tanárképző Tanszéke.

### Cél

- Fogékonyság kialakítása a természet és a tervezett-alakított környezet esztétikai értékei iránt.
- A képzőművészet, az ember által alakított környezet, a vizuális kommunikáció, az új médiumok közlésformáinak, ezek sajátos és közös vonásainak megismertetése.
- Olyan tárgyi tudás közvetítése, amely a befogadás, az alkotás és a kommunikáció színvonalát, hatékonyságának növelését segíti, személyes utak bejárására bátorít.

### Követelmény

- Legyen képes a látvány, a vizuális közlések minél sokrétűbb értelmezésére.
- Ismerje a képzőművészet, a vizuális kommunikáció, az új médiumok, a tervezett-alakított környezet sajátos közlésformáit.
- Ismerje a képzőművészet, az építészet, a tárgykultúra legkiemelkedőbb alkotásait, alkotóit, a művészet nagy korszakait, a főbb műfajokat és technikákat.
- Legyen képes értelmező képi közlések létrehozására a leggyakoribb technikákkal.
- Legyen képes elvont gondolatok, érzelmek megjelenítésére két és három dimenzióban.
- Legyen képes esztétikailag is értékelhető, egyszerű tárgyak létrehozására.

### Előzmény

Az egyes évfolyamok célkitűzései megvalósításának akkor van reális esélye, ha a tanulók többsége tudás és készségek tekintetében megfelel az előző évfolyamok tantervben leírt követelményeinek. Ha a tanterv alapján történő tanítás nem az első osztályban kezdődik, ajánlott egy előzetes szintfelmérés. Ennek eredményét a tanmenet készítésekor figyelembe kell venni és a hiányosságok pótlására több órát kell biztosítani.

### Tartalom

Minden évfolyam (1-10) tudásanyaga öt, évfolyamonként ismétlődő témakörre tagolódik:

- Vizuális nyelv
- Kifejezés, képzőművészet
- Vizuális kommunikáció
- Tárgy- és környezetkultúra
- Anyag, eszköz, technika, technológia.

Ezek tanítása párhuzamos módon történik, egy-egy komplex feladat, feladatsor egyszerre több témát is érint. A témák anyagának csoportosítása a tanmenetkészítők feladata, akik így fokozottabban figyelembe vehetik a helyi igényeket, adottságokat, a tanulók érdeklődését, és saját elképzeléseiket is érvényre juttathatják.

A vizuális nevelés fontos vonása, hogy nagymértékben épít a tanulók iskolán kívül (vagy más tanórákon) szerzett ismereteire is. Hatékonyságát fokozza, ha figyelembe veszi a diákok valódi érdeklődését, ha a feladatok kellően konkrétak, saját környezetükhöz, életükhöz kapcsolódnak.

A tantermen kívüli tevékenységeknek (festés szabadban, tanulmányi út, külső tér alakítása, közös filmnézés, múzeumlátogatás, anyagok gyűjtése, stb.) szintén fontos szerepe van.

A vizuális nevelés folyamatos, rendszeres munkával, az elméleti és gyakorlati tevékenység egységeként valósítható meg.

A feladatok többsége egyéni erőfeszítést igényel, de lehetőség nyílik a csoportos munkára is.

### Értékelés

- a személyre szóló értékelő visszajelzés folyamatosan zajlik a gyakorlati és az elemző tevékenységek során
- harmadik osztálytól javasolt az osztályzás
- osztályzattal csak az objektíve mérhető munkákat értékeljük; a jegyek elsősorban a feladatban előre meghatározott követelmények teljesülésének mértékét tükrözzék, általános (pl. általános esztétikai) és a feladathelyzetben nem kiemelt szempontok mindig másodlagosak legyenek
- osztályzattal nem minősíthetők a kifejező típusú alkotások (mivel ezek nem mérhetők), ilyen esetekben csak a jutalmazó jellegű osztályozás lehetséges
- a gyakorlati feladatok befejezése utáni értékelésben biztosítsunk nagy szerepet a tanulók önértékelésének és az egymás munkáját értékelő szerepkörnek
- javasolt az átfogó értékelés egy-egy feladatsor vagy téma zárásaként

### Feltételek

- Egy tanteremben egy tanár 10-30-as létszámú csoportokkal dolgozhat.
- Az 1-4. évfolyamokat tanítók, az 1-6. évfolyamokat a vizuális nevelésre szakosodott tanítók, az 5-10. évfolyamokat általános és középiskolai rajztanári képesítéssel rendelkező tanárok taníthatják.
- Műhelyjellegű (megfelelő világítású, elsötétíthető) tanterem szükséges, mozgatható munkafelületekkel (asztalokkal), zárható szekrénnel, vízszerezési lehetőséggel.
- Szükséges eszközök, felszerelések, anyagok:
  - falitábla, diavetítő, írásvetítő, vetítő vászon, video magnó, televízió, video kamera, kameraállvány, üres video kazetták (7. évfolyamtól), kézi reflektorok
  - szemléltető eszközök (diasorozatok, mősoros videokazetták)
  - fénymásolási lehetőség
  - agyag, gipsz, tempera, színes kartonok, triplex kartonok, drapériák, rajztáblák

(Megj.: a tanulók egyéni felszerelését, valamint az adott évfolyam pontosan meghatározott anyag- és eszközszükségletét lásd az egyes évfolyamoknál)

### Alkotószerkesztő

Bodóczky István

## Vizuális nevelés 1

Szerkezet: párhuzamos

### Részei

Vizuális nyelv	5. oldal
Kifejezés, képzőművészet	7. oldal
Vizuális kommunikáció	7. oldal
Tárgy- és környezetkultúra	8. oldal
Anyag, eszköz, technika	9. oldal

**Óraszám**

Iskolai: 74 óra

**Cél**

- a vizuális nyelv tudatos tanulmányozásában az első próbálkozások megtétele
- a képzőművészet, a köznapi vizuális információk, valamint a tárgyi világ sokfélesége iránti érdeklődés felkeltése
- az iskoláskor előtti önkifejezési kedv és a kifejezés felszabadultságának megőrzése
- a különböző anyagok minőségeinek, a munkaeszközök és a technikák használatának élményszerű megtapasztalása

**Követelmény**

- képes megkülönböztetni néhány vizuális nyelvi elemet és minőséget
- képes létrehozni, az alkotás során alkalmazni néhány vizuális minőséget és méretviszonyt
- képes átéléssel létrehozni kifejező alkotásokat
- meg tudja különböztetni a festményt és a szobrot eredeti műalkotások esetében és (karakteresen fotózott) reprodukciókon is
- rajzban felismerhető módon tud ábrázolni legalább néhányféle tárgyat, élőlényt
- képes eligazodni tankönyveiben és mindennapi környezetében az ott használt vizuális jelek alapján
- segítségével képes egyszerű díszített tárgyakat készíteni
- képes tárgyakat megadott szempontok alapján megfigyelni és csoportosítani
- képes rendeltetésszerűen használni munkaeszközeit
- segítségével, illetve mintakövetéssel használja/alkalmazza a legegyszerűbb technikákat

[Megj.: A követelmények részletező kifejtése a témánál található.]

**Előzmény**

Lásd a tantárgyi tanterv "Előzmény" rovatában.

**Tartalom**

Az évfolyamra vonatkozó tartalom megegyezik az egyes témaköröknél kifejtett tartalmak összességével.

- Vizuális nyelv 1.
- Kifejezés, képzőművészet 1.
- Vizuális kommunikáció 1.
- Tárgy- és környezetkultúra 1.
- Anyag, eszköz, technika, technológia 1.

**Értékelés**

Lásd a tantárgyi tanterv "Értékelés" rovatában.

**Feltételek**

Módszertani ajánlások:

- az egyes vizuális nyelvi ismeretek tanulása és alkalmazása a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció és a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati és elemző tevékenységeiben történik; kizárólag a vizuális nyelvre célzott feladatok ritkán fordulnak elő
- anyagok, eszközök, technikák és technológiák tanulása és használata a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció, valamint a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati és elemző tevékenységeiben történik

Tárgyi feltételek:

- iskolai beszerzésre javasolt (fogyó):
  - 15 tekercs színes kreppapír (különböző színekben)

- 15 db félíves műszaki rajzlap
- 5 kg gipsz
- 60 kg agyag
- kb. 5 kg textilhulladék
- 1 gombolyag vékony spárga
- 1 kg nagyszemű gyöngy
- 1 tekercs vékony damyl
- egyéni beszerzésre javasolt:
  - 1 db 2B-s (fa borítású) grafitceruza
  - 1 db vastag és 1 db vékony ecset
  - 12 színű vízfestékkészlet
  - filctollak
  - színesceruzák
  - zsírkréta készlet
  - kb. 20db A/3-as félfamentes rajzlap
  - 1 csomag írólap
  - színespapír készlet
  - olló
  - 1-2 db (keményre főzött) tojás
  - ragasztó
  - fonal, tű, cérna
  - gyűjtőmappa
- egyéb oktatási és segédeszközök:
  - műalkotás-reprodukciók diafilmen
  - mesék, zenék hangkazettákon, (témafeldolgozást segítő filmek videokazettákon)
  - diavetítő, magnetofon, írásvetítő, (videolejátszó)
  - színes textíliák (1-2 m-es darabok)
  - 10 db olló
  - edények festéklevek tárolására
  - tanulónként 1 db építőkocka készlet
  - gyűrűs mintázófa
  - negyedíves rajztábla

### Szerző

Kardos Mária

## Vizuális nyelv

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- ábrázolni tud néhány vizuális minőséget és méretviszonyt síkon és térben
- meg tud nevezni néhány, az iskolán kívül is sokszor használt vizuális minőséget
- képes méretük szerint egymáshoz viszonyítani formákat és vonalakat; meg tudja állapítani a kisebb-nagyobb, rövidebb-hosszabb, szélesebb-keskenyebb, alacsonyabb-magasabb viszonylatokat
- képes egymáshoz viszonyítani tárgyak térbeli helyét
- egyszerű, jellegzetes esetekben meg tudja állapítani képelemek helyét a képmezőben
- készséggel rendelkezik a mérettel és színnel történő hangsúlyozásra
- használja és ismeri a következő fogalmakat:
  - forma, térforma, síkforma
  - vonal, egyenes/íves/szögletes vonal
  - felület

- pont/pontszerű
- jobbra/balra, fent/lent, középen, szélen

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - a vizuális nyelv használata a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció és a Tárgy- és környezetkultúra feladataiban
  - a vizuális kifejezést célzó feladatok
  - a vizuális kifejezőeszközök (nyelvi elemek és minőségek) használatának megfigyelése különböző ábrázolásokon
- ismeret:
  - vizuális nyelvi elemek:
    - pont
    - vonal
    - folt
    - lap
    - test
  - vizuális minőségek:
    - forma :
      - eredet szerint: természetes - mesterséges
      - megjelenés szerint: térforma - síkforma
    - szín:
      - színmegnevezések
      - tónusmegnevezés: sötét - világos
    - vonal
      - egyenes - íves - szögletes
    - felület:
      - érdes - sima
      - lapos - kiemelkedő - bemélyedő
  - méretviszonyítások (forma és vonal):
    - kisebb - nagyobb
    - rövidebb - hosszabb
    - szélesebb - keskenyebb
    - alacsonyabb - magasabb
  - tárgyak helyzete viszonyítással
  - képelemek helyzete a síkon:
    - fent - lent
    - jobbra - balra
    - szélen - középen
 egyes ábrázolási módok tulajdonsága és neve:
    - foltszerű
    - vonalas
    - kevert:
      - foltszerű és vonalas
      - színes
  - a képmező osztása:
    - egyensúlyos - egyensúlytalan
  - hangsúlyozás
    - mérettel
    - színnel
  - ritmus:
    - rendezgetéssel
    - szín- és formaismétlődéssel

---

## Kifejezés, képzőművészet

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- élményeit ki tudja fejezni személyes hangú rajzokban, festményekben és szobrokban
- képes néhány percig műalkotásokat szemlélni
- szépirodalmi illusztrációk nézegetésekor meg tud állapítani egyszerű összefüggéseket a cselekmény, a szereplők és az ábrázoltak között
- ismeri a szobor és a festmény alapvető, egyszerűen megállapítható jellemzőit
- érti a különbséget az eredetiben látott és a (fényképen/diaképen) reprodukált műalkotás között
- ismeri és használja a következő fogalmakat: műalkotás, festmény, szobor; rajz, megtörtént esemény, elképzelés, élmény

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - élmény, érzelem megjelenítése vizuális eszközökkel
  - átélt és elképzelt esemény (emlék és elképzelés) kifejezése síkon és térben
  - szépirodalmi illusztrációk nézegetése a szövegtartalom és a kép egybevetésével
  - képzőművészeti alkotások szemlélése, a műalkotásokra vonatkozó megnyilvánulások, vélemények összevetése magával a művel
  - a természeti látványok szépségének szemlélése
  - a tanulók (kifejező) alkotásainak nézegetése a műalkotások szemléléséhez hasonló módon
- ismeret:
  - a színek érzelemkifejező és díszítő hatása
  - egyes vizuális kifejező eszközök és ezek együttesének hatása a kifejezésben
  - a szépirodalmi illusztrációk egyes technikai megoldásainak neve (zsírkrétarajz, színespapír ragasztás, festés, rajz, illusztrálás fotóval)
  - az eredeti műalkotás és a reprodukció közötti különbség
  - egyes műalkotások címe
  - a szobrászat és a festészet főbb jellemzői

---

## Vizuális kommunikáció

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- képes megfigyelt, már látott tárgy, élőlény felismerhető ábrázolására
- érti a körvonallal és az árnyképpel történő tárgyábrázolás közötti különbséget
- érti tankönyveinek minden és közvetlen környezetének legfontosabb vizuális jeleit
- megfigyelés alapján meg tudja állapítani egyszerű változások (pl. évszakok) legfontosabb vizuális jellemzőit
- képes többször megtapasztalt változások jellegzetes állapotainak karakteres ábrázolására
- segítséggel tud egyszerű magyarázó rajzokat értelmezni
- próbálkozik a testmozgással, gesztusokkal történő kifejezéssel
- ismeri és használja a következő fogalmakat:
  - körvonal
  - árnykép
  - eligazító jelzések/táblák



- rajzos használati utasítás
- testmozgás, mozdulat

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - tárgy foltszerű ábrázolása elképzelés alapján
  - tárgyábrázolás előlről, hátulról emlékezet, elképzelés alapján
  - a környezetben látható változások jellegzetes mozzanatának ábrázolása
  - a tárgy, jelenség vizuális jellemzőinek vizsgálata
  - a tankönyvben, a közvetlen környezetben használt jelzések, jelek értelmezése, tanulása; ezek használatának gyakorlása
  - magyarázó rajzok elemzése, valósággal való összevetése
  - képgyűjtemények rendezgetése megadott szempontok szerint
  - gesztusokkal, mozgással történő közlések értelmezése, ezek gyakorlása
  - hanggal, hangzással való közlések képi megfeleltetése
  - a tanulók képi közléseinek közös nézegetése
- ismeret:
  - a körvonal és az árnykép
  - a nézőpont és a tárgy képeinek kapcsolata
  - változások ábrázolása
  - a tankönyvek képi közlései
  - a környezet legfontosabb képi közlései
  - a közvetlen kommunikáció leggyakoribb gesztusai
  - hangokat jelölő vizuális jelzések

## Tárgy- és környezetkultúra

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- segítségével tud egyszerű edényt, jelmezt, bábót és más egyszerű tárgyakat készíteni
- képes mintákat, díszítményeket kitalálni és megalkotni
- képes különböző tárgyakat az általa már ismert funkciócsoportokba besorolni; ismeri és használja az egyes tárgycsoportok elnevezését:
  - játék(szer)
  - taneszköz
  - öltözék
  - konyhai eszköz
- tudja az általa (gyakran) használt belső terek és berendezési tárgyak nevét és képes ezek rendeltetés szerű használatára
- ismeri a következő fogalmakat és próbálkozik használatukkal:
  - hétköznapi/művészi tárgy
  - ujjbáb, síkbáb, tárgybáb
  - díszlet
  - textilminta
  - mintaterv
  - jeles napok

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - a bemutatott technikának megfelelően formált és díszített edény készítése agyagból

- talált tárgyak (termékek, kövek, dobozok) felhasználásával egyszerű, hagyományos és saját elképzelésű tárgyak készítése
- jelmezkészítés (segítséggel)
- bábkészítés egyéni szín- és formakészlettel:
  - ujjbáb
  - síkbáb
  - tárgyábáb
  - bábfej
- díszletkészítés: a cselekmény helyszíne egy képben
- tárgyhoz kapcsolódó díszítés készítése
- jeles napok tárgyi kellékeinek elkészítése
- textil mintaterv készítése (sorszerűen)
- játékos téralakítás teremben, szabadban
- térrendezés, építés és konstruálás kész elemekkel
- tárgyak csoportosítása, hétköznapi és művészi tárgyak vizsgálata a használat módja szerint
- a lakás és az iskola helyiségeinek megismerése, megnevezése
- a tanulók alkotásainak közös szemrevételezése
- ismeret:
  - a tárgyalkotó munkafolyamat legfontosabb lépései; hagyományos és kézműves technikák fogásai, rekonstruálás
  - egyszerűsítés a díszítményképzésben
  - szimmetria a díszítményekben
  - egyes hétköznapi és művészi tárgyak neve:
    - maszk
    - hengeres pecsételő
    - csigacsináló
    - húsvéti tojás
    - siklósárkány
  - hétköznapi és művészi tárgyak funkció szerinti csoportjainak neve:
    - játékszer (sajátkészítésű és boltban vásárolt)
    - taneszköz
    - szerszám
    - öltözék
    - konyhai eszköz

## Anyag, eszköz, technika, technológia

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- ismeri a gyakorlati tevékenységek során használt anyagok, munkaeszközök (egyszerű) használati módjait, rendeltetészerű kezelésüket, tudja és használja elnevezésüket
- ismeri a rajzolás, festés, szoborkészítés és tárgykészítés néhány technikájának alapvető műveleteit és (esetenként segítséggel) a műveleti sorrend betartásával képes dolgozni
- tudja és szóbeli közléseiben használja legalább a következő technikák nevét:
  - ceruza/ecsetrajz
  - vízfestés
  - papírhajtogatás
  - mintázás
  - agyagedény(készítés) kikaparással
  - gyöngyfűzés
  - fonás
  - tojásfestés

- báb(készítés)

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - beszélgetés az anyagok tulajdonságairól, összehasonlító vizsgálódások
  - különböző anyagok, eszközök használata, technikák, technológiák elsajátítása a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció és a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati tevékenységeiben
- anyagok, eszközök használata:
  - vízfesték, ecsetek, vizesedény, törlőrongy, próbapapír
  - filctoll, színes ceruza, zsírkréta
  - rajzlap, írólap, színes papírok, papírragasztó, papírdobozok
  - zsinor, fonal, gyöngyök, textilhulladék, olló
  - agyag, plasztilin, mintázófa, gyűrűs mintázófa, gipsz félgömb
  - kavics, homok, fa, hurkapálcika, tiplifa
  - gyűjtött képek, gyűjtött növényi eredetű anyagok, termékek
- technikák, technológiák használata:
  - rajzolás ceruzával, zsírkrétával, filctollal, ecsettel
  - festés vízfestékekkel, vegyes technikával
  - nyomhagyás agyagban, papíron, homokban, textilen
  - papírnyírás, ragasztás, tépés
  - téralakítás építőkockákkal, dobozokkal, kavicsokkal, homok és hó felhasználásával
  - agyagedény készítése tömb kikaparásával, agyaglap formára terítésével
  - agyagszobor részekből építve és tömbből kihúzással; dombormű ráakással és elvétellel
  - egy- és kétágú gyöngyfűzés
  - sodrás, fonás, kötözés fonallal, rongycsíkokkal
  - tojásfestés berzseléssel
  - bábkészítés:
    - ujjbáb
    - síkbáb
    - bábfej
- ismeret:
  - a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció és a Tárgy- és környezetkultúra technikáinak, technológiáinak alapvető jellegzetességei és nevei
  - a gyakorlati tevékenységekben használt technikák műveleti sorrendje

## Vizuális nevelés 2

Szerkezet: párhuzamos

### Részei

Vizuális nyelv	12. oldal
Kifejezés, képzőművészet	13. oldal
Vizuális kommunikáció	14. oldal
Tárgy- és környezetkultúra	15. oldal
Anyag, eszköz, technika, technológia	16. oldal

### Óraszám

Iskolai: 74 óra

### Cél

- a vizuális kifejező eszközök árnyaltabb megismerése; a vizuális nyelv egyre meggondoltabb alkalmazása az ábrázolásban
- a felszabadultság (és az öröm) megőrzése a vizuális kifejezésekben

- jártasság kialakítása néhány egyszerű köznapi vizuális közlés értelmezésében
- az érdeklődés felkeltése a környezeti tárgyak esztétikuma és az épített környezet iránt
- készség kialakítása két-három technika (technológia) lehetőségeinek kihasználására

### Követelmény

- képes megkülönböztetni és létrehozni árnyaltabb vizuális minőségeket is
- képes a figyelmét adott szempont (egy-két szempont) szerint irányítani látványra, tárgyra, műalkotásra
- kifejező alkotásaiban és bábkészítésben a szélsőséges jellemek karakteres ábrázolására képes
- technikától függetlenül felismerhető módon tud ábrázolni tárgyakat, élőlényeket, egyszerű eseményeket
- értelmezni tud néhány egyszerű köznapi képi közlést
- segítséggel tud egyszerű tárgyakat, csomagolásokat készíteni
- képes tárgyak és épületek rendeltetésén elgondolkodni
- tud néhány új technikát

[Megj.: A követelmények részletező kifejtése a témáknál található.]

### Előzmény

Lásd a tantárgyi tanterv "Előzmény" rovatában.

### Tartalom

Az évfolyamra vonatkozó tartalom megegyezik az egyes témaköröknél kifejtett tartalmak összességével

- Vizuális nyelv 2.
- Kifejezés, képzőművészet 2.
- Vizuális kommunikáció 2.
- Tárgy- és környezetkultúra 2.
- Anyag, eszköz, technika, technológia 2.

### Értékelés

Lásd a tantárgyi tanterv "Értékelés" rovatában.

### Feltételek

Módszertani ajánlások:

- az egyes vizuális nyelvi ismeretek tanulása és alkalmazása a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció és a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati és elemző tevékenységeiben történik; kizárólag a vizuális nyelvre célzott feladatok ritkán fordulnak elő
- anyagok, eszközök, technikák és technológiák tanulása és használata a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció, valamint a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati és elemző tevékenységeiben történik

Tárgyi feltételek:

- iskolai beszerzésre javasolt (fogyó):
  - 15 db színes kartonpapír
  - 15 tekercs kreppapír (többféle színű)
  - 2 fm. fehér textil/gyolcs (vagy kiselejtezett lepedők)
  - kb. 6 tasak háztartási textilfesték 3-4 különböző színben
  - 5 kg gipsz
  - 60 kg agyag
  - kb. 5 kg textilhulladék
  - kb. 1 kg hajlítható (vastag)drót
  - 50 db hurkapálca
  - enyves ragasztószalag
  - fonalak
  - földfestékek, növényi festékek
  - gyertyák

- gyűrűs mintázófák
- tanulónként egy db madzagszövő
- egyéni beszerzésre javasolt:
  - 1 db 2B-s (fa borítású) grafitceruza
  - filctollak
  - színesceruzák
  - 1 db vastag és 1 db vékony ecset
  - 12 színű vízfestékkészlet
  - legalább 5 féle színű tubusos temperafesték
  - kb. 30db A/3-as félfamentes rajzlap
  - kb. 5 db A/3-as műszaki rajzlap
  - folyékony és cellux ragasztó
  - 1-2 szem krumpli
  - saját gyűjtésű anyagok
  - gyűjtőmappa
- egyéb oktatási és segédeszközök:
  - műalkotás-reprodukciók diafilmen, mesék, zenék hangkazettákon, (témafeldolgozást segítő filmek videokazettákon) diavetítő, magnetofon, írásvetítő,
  - 10 db olló; színes textíliák (1-2 m-es darabok);
  - 2 db vasaló; 4 db nagyméretű edény (pl. műanyag vödör (festéklevek készítéséhez és tárolásához), zománcozott/alumínium lábas); tanulónként 1 db kispengéjű konyhakés/faragókés, negyedíves rajztábla, festőpaletta/kb. 15x 20 cm-es műanyag lap, gipsz félgömb

### Szerző

Kardos Mária

## Vizuális nyelv

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- látványok, tárgyak (és díszítményeik), műalkotások megfigyelésekor meg tudja nevezni az egyszerűbb vizuális minőségeket
- felismeri a formák szabályosságát, illetve szabálytalanságát és létre tud hozni egyszerű szimmetrikus formákat
- ki tud keverni árnyaltabb színeket is (pl. vöröseslila, sárgászöld) a gyakorlati munkája során
- létre tud hozni (egyszerű, néhány elemre vonatkoztatott) szimmetrikus, aszimmetrikus és centrális elrendezéseket
- a téglalap formátum mellett képes kör(szerű) és négyzet formában is komponálni
- munkája magyarázata során helyesen használja legalább a következő fogalmakat:
  - szabályos forma - szabálytalan forma
  - gömbölyű forma - szögletes forma
  - folyamatos vonal - megszakadó vonal
  - sík felület

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - a vizuális nyelv alkalmazása a Kifejezés, képzőművészet, Vizuális kommunikáció és a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati feladataiban és látványelemzéseiben.
  - a vizuális nyelvi eszközök megválasztása a kifejező, tárgyaló és információközlő szándék szerint
- ismeret:
  - vizuális nyelvi eszközök (az alkotás során használt vizuális nyelvi elemek, minőségek)

- vizuális minőségek
  - forma:
    - síkforma:
      - szabályos - szabálytalan,
      - szögletes - íves
      - szimmetrikus -aszimmetrikus
    - térforma:
      - szabályos - szabálytalan,
      - tömör - üreges,
      - tömbszerű - áttört,
      - gömbölyű - szögletes
  - szín ( színkeverések, színmegnevezések):
    - vörös
    - kék
    - sárga
    - narancs
    - zöld
    - lila
    - kékeslila
    - sárgászöld
    - kékeszöld
    - szürke
    - rózsaszín
  - vonal:
    - folyamatos - megszakadó
  - felület:
    - sík
    - domború
    - homorú
- a tárgyak helyzete egymáshoz képest:
  - egymás mellett
  - alatt
  - fölött
  - mögötte
  - alatta
  - fölötte
- térábrázolási módok síkon:
  - kevert és látszatszerű
- kompozíció:
  - szimmetrikus - aszimmetrikus
  - centrális
- képmező forma:
  - téglalap
  - négyzet
  - kör
- hangsúlyozás: iránnyal

---

## Kifejezés, képzőművészet

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- képes kifejező (személyes tartalmakat megmutató) alkotásokra emlékei és elképzelés alapján

- művészeti eseményeken való részvétel után, élményekkel feltöltött helyzetben kifejező képalkotásra képes
- élményhelyzetből fakadóan képes illusztratív-jellegű rajzokat, festményeket, szobrokat készíteni neki tetsző szépirodalmi alkotásokhoz
- a műalkotásokról történő beszélgetésekben el tudja magyarázni azon művek témáját, amelyek az általa ismert, őt érdeklő témakörökből valók
- a műalkotásokat témájuk szerint be tudja azonosítani legalább a következő csoportokba:
  - tájkép
  - csendélet
  - arckép
 használja ezeket a megnevezéseket.
- meg tudja különböztetni a (kerek) szobrot és a domborművet; használja ezeket az elnevezéseket
- közös műelemzések során próbálkozik érzéseinek elmondásával
- képes felismerni és megnevezni 2-3 neki tesző festményt és ugyanennyi szobrot

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - átélt és elképzelt esemény (emlék és elképzelés), rövid történet kifejezése síkon és térben
  - művészeti (szépirodalom, zene, tánc) élmény vizuális kifejezése síkon és térben
  - meseillusztráció, versillusztráció készítése
  - szépirodalmi illusztrációk elemzése megadott szempontok szerint (időrend, a kép valóságtartalma, hangulat)
  - képzőművészeti alkotások szemlélése, beszélgetés a műről
  - a műalkotások témájának megbeszélése
  - a műalkotásra vonatkozó egyéni érzések megfogalmazása
  - a természeti látványok szépségének szemlélése
  - a tanulók (kifejező)alkotásainak elemzése (tanácsadás) a műalkotások elemzéséhez hasonló módon
- ismeret
  - színek érzelem- és hangulat kifejező, valamint díszítő hatása
  - egyes műalkotások készítőjének neve, a mű címe
  - egyes képzőművészeti alkotások témák szerinti csoportosítása:
    - festmény
      - tájkép
      - csendélet
      - portré
    - állatot és embert ábrázoló plasztika
  - képzőművészeti alkotások csoportosítása:
    - festmény
    - szobor (körplasztika és dombormű)

## Vizuális kommunikáció

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- el tudja sorolni egy tárgy, jelenség egyszerű vizuális jellemzőit
- ha a feladathelyzet megkívánja, képes felismerhető módon tárgy/élőlény ábrázolására a foltszerű ábrázolásban és a térbeli megjelenítésben is
- képes egyszerű térbeli mozgást útvonalrajzban megmutatni
- képes egyszerű folyamat ábrázolására
- jártas néhány (egyszerű, karakteres) emberi gesztus olvasásában és mímelésében
- képes önállóan gyűjteni információközlő jeleket (pl. címkéket)
- információközlő jelek olvasásakor meglátja az ábra (kép) és a jel tartalma/üzenete közötti összefüggést

- használja a "címke", "embléma" elnevezéseket

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - kísérlet a tárgy látványszerű ábrázolására síkon, modell alapján
  - tárgy foltszerű ábrázolása elképzelés és megfigyelés alapján
  - tárgyábrázolás előlről, hátulról megfigyelés és emlékezet alapján
  - útvonalrajz készítése madártávlatból
  - tájékoztató ábra készítése
  - tárgy, jelenség elemzése vizuális jellemzőinek vizsgálatával
  - információt közlő jelek, jelzések, fotók olvasása képgyűjtemények összeállításával (csomagolóanyagok, címkék, emblémák, fotók képi információinak vizsgálatával)
  - a közvetlen környezetben található táblák, jelzések vizsgálata (ábrás közlekedési táblák, tömegtájékoztatók célját szolgáló eligazító jelzések)
  - egyszerű folyamatot közlő ábra, magyarázó rajz elemzése, gyakorlatban való rekonstruálása
  - gesztusok tanulmányozása képgyűjtéssel
  - eseménysor elbeszélése fotók sorbarakásával
  - tanulók képi közléseinek elemzése a tanácsadás szándékával
- ismeret
  - a vonal szerepe a látványszerű ábrázolásban
  - a foltszerű ábrázolási mód és az árnykép viszonya
  - az időbeliség ábrázolásában a jellemző jelenetekre, fázisokra bontás szerepe
  - az egyes nézetekből készített ábrázolások viszonya a tárgy egészéről alkotott képhez

## Tárgy- és környezetkultúra

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- tudja, hogy tárgyakat a rendeltetésükkel együtt kell vizsgálni, tárgyalkotásai során törekszik a funkciónak való megfelelésre
- képes szélsőséges jellemek (pl. gonosz, jószágos) karakteres megjelenítésére a bábkészítésben
- képes díszítéseket, mintákat önállóan kitalálni, tárgyainak díszítéseit igyekszik a technikához igazodó módon elkészíteni
- segítséggel képes a tárgyhoz és az alkalomhoz illő (egyszerű) csomagolás elkészítésére
- a régi tárgyfajták közül tudja legalább a csupor, szakajtó, csuhébaba, rongybaba megnevezését
- ismer néhány épülettípus-elnevezést (a környezetéből)

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - a bemutatott technikának megfelelően formált és díszített edény készítése agyagból
  - önálló díszítménytervezés
  - talált tárgyak (termékek, kövek, csomagolóanyagok) felhasználásával hagyományos és saját elképzelésű játékok készítése
  - karakteres jelmezkészítés
  - bábtervezés és készítés a szereplők jellemének kifejezésével (síkbáb, botbáb, tárgyáb, kesztyűsbáb)
  - díszletkészítés (háttér)
  - a technikához igazodó díszítmény alkalmazása
  - tárgyhoz, alkalomhoz igazodó csomagolás készítése
  - jeles napok tárgyi kellékeinek elkészítése
  - textil mintaterv készítése (terülődísz)



- makettek készítése kész elemek alakításával, terepasztal készítés
- részvétel az osztályterem más funkcióhoz kötődő átrendezésében
- az emberalkotta tárgyak összehasonlító elemzése, osztályozása (használati és dísz tárgy); anyag, forma, funkció szerinti vizsgálata
- építmények csoportosítása funkció szerint
- termékcsoportok elemzése megadott szempontok szerint: formakövető és formát takaró csomagolások, a termék eredeti állapotát feltüntető képi megoldások
- a tanulók alkotásainak közös elemzése
- ismeret
  - a tárgyalkotó folyamat lépései: a funkció meghatározása, az ismert anyagalakítási módok számbavétele, anyag- és technikaválasztás, kivitelezés, díszítés, a tárgy gyakorlatban való kipróbálása
  - a forma, vonal, szín szerepe az önálló motívumokban és a ritmikus díszítményekben
  - egyes díszítmények jelentése
  - tükrös és centrális kompozíciók a díszítményekben
  - régi és mai tárgyelnevezések (kancsó, szilke, csupor, bögre, butella, kéregedény, csuhébaba, álarc, madzagszövő, szakajtó, jászol, kiszabáb, rongybaba, bagolysárkány, szuszék, síp)
  - a csomagolás gyakorlati és lelki funkciói

## Anyag, eszköz, technika, technológia

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- eszközeit, felszerelését önállóan képes gondozni, rendben tartani
- ismeri legalább a madzagszövés, a formára (gipsz félgömbre) tapasztott agyagedény készítés, a krumplidúccal történő nyomtatás és a papírbatik technikájának műveleti sorrendjét
- a gyakorlati munka során alapvető hibát nem vét a technikák műveleti sorrendjében
- ismeri a sokszor használt anyagok, eszközök alapvető tulajdonságait, ezeknek megfelelően használja őket
- a tárgyalkotó technikák és eljárások közül tudja és pontosan használja néhánynak -legalább a következőknek- a nevét:
  - szövés
  - textilfestés kötözéssel
  - papírbatik
  - botbáb, kesztyűsbáb, tárgyáb
  - pecsételés
  - formára tapasztás
  - sodrás
  - fonás
  - rojtozás
  - nyírás
  - hajtogatás

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - anyagok gyűjtése, sajátkészítésű eszközök előállítás
  - eszközök, felszerelések önálló gondozása
  - az újonnan megismert anyagok, eszközök használata, technikák, technológiák gyakorlása, illetve elsajátítása a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció és a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati tevékenységeiben
- anyagok, eszközök használata:
  - boltban kaphatók:
    - változatos minőségű papírok

- színes kartonok
  - rajztábla
  - enyves ragasztószalag
  - hurkapálca
  - gipsz
  - fonalak
  - cellux
  - madzagszövő
- saját készítésűek:
  - gipsz félgömbök
  - növényi festékek
  - földfestékek (engóbok)
  - mintázófák tiplifából faragva
  - gyűrűs mintázófa drótból
  - rongycsíkok
- saját gyűjtésűek:
  - cirok
  - csuhé
  - kukoricaszár
  - szalma
  - termények
  - magok
  - dobozok
  - falevelek
  - hulladék textil
  - szögek
  - műanyag és fém vizesedények
  - virágcserep
  - drót
  - képanyag újságokból/folyóiratokból
  - gyertyák
- technikák, technológiák használata:
  - edénykészítés agyagból formába préselve, formára tapasztva, agyaglapból építve
  - bábkészítés:
    - botbáb
    - tárgybáb
    - kesztyűsbáb
  - csomagolás megoldása
  - nyomtatás krumplidúccal
  - téralakítás
  - terepasztal készítése talált tárgyakból, termésekből konstruálással
  - papírbatik készítése
  - papírkollázs tépett színespapírokból
  - rajzolás hurkapálcával, növényi festékekkel
  - textilfestés kötözéssel
  - sodrás, fonás, elkötözés, rojtozás, nyírás
  - hajtogatás
  - agyaglap nyújtása, agyagtömb kikaparása
  - pecsételés, írókázás
- ismeret
  - a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció és a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati tevékenységeiben megismert anyagok és eszközök tulajdonságai, a technikák és technológiák jellegzetességei és nevei
  - a gyakorlati tevékenységekben használt technikák műveleti sorrendje
  - anyagismeret:
    - híg - sűrű

- gyúrható
- téphető
- vágható
- hajlítható
- oldható
- sűrítés, fedés, száradás

## Vizuális nevelés 3

Szerkezet: párhuzamos

### Részei

Vizuális nyelv	20. oldal
Kifejezés, képzőművészet	21. oldal
Vizuális kommunikáció	22. oldal
Tárgy- és környezetkultúra	23. oldal
Anyag, eszköz, technika, technológia	24. oldal

### Óraszám

Iskolai: 74 óra  
Tanítási ciklus 2 óra / 1 hét

### Cél

- a vizuális nyelvi elemek gazdagságának megismerése; a komponálóképesség erőteljes fejlesztése
- a képzőművészeti alkotómunka folyamataiba való betekintés, a művészetihez hasonló munkafolyamatok tapasztalása;

élményszerű helyzetek biztosításával találkozás többféle (korból, kultúrából való és tematikájú) képzőművészeti alkotással;

a beleérző-beleélő képesség fejlesztése a kifejező típusú alkotómunka során

- az első térértelmező próbálkozások megtétele elemzésben és ábrázolásban -a hétköznapi és a művészi tárgyalás folyamatainak megtapasztalása
- anyagok, eszközök, technikák, technológiák egyre szélesebb körű megismerése

### Követelmény

- ábrázoló helyzetekben képes a tárgyak, élőlények, jelenségek (széles skálájának) felismerhető módon való megjelenítésére
- jártas a szempont/ok által vezérelt irányított megfigyelésben
- megadott szempontok alapján képes egymáshoz viszonyítani, összehasonlítani tárgyakat, műalkotásokat, vizuális nyelvi minőségeket
- képes (legalább elemi szinten) vizuális minőséget a tárgytól/látványtól elvonatkoztatni és megítélni elemzésben és ábrázolás során a komponálásban
- képes egyszerű történet fázisokra bontva ábrázolni
- (legfeljebb kevés segítséggel) meg tudja választani a kifejező szándéknak megfelelő vizuális nyelvi eszközöket, anyagokat, technikákat
- tájékozódni tud az építészeti, tárgyi környezetben

[Megj.: A követelmények részletező kifejtése a témánál található.]

Előzmény

Lásd a tantárgyi tanterv "Előzmény" rovatában.

### Tartalom

Az évfolyamra vonatkozó tartalom megegyezik az egyes témaköröknél kifejtett tartalmak összességével.

- Vizuális nyelv 3.

- Kifejezés, képzőművészet 3.
- Vizuális kommunikáció 3.
- Tárgy- és környezetkultúra 3.
- Anyag, eszköz, technika, technológia 3.

### Értékelés

Lásd a tantárgyi tanterv "Értékelés" rovatában.

### Feltételek

Módszertani ajánlások:

- az egyes vizuális nyelvi ismeretek tanulása és alkalmazása elsősorban a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció és a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati és elemző tevékenységeiben történik; kizárólag a vizuális nyelvre célzott feladatok kevés alkalommal fordulnak elő
- anyagok, eszközök, technikák és technológiák tanulása és használata a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció, valamint a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati és elemző tevékenységeiben történik

Tárgyi feltételek:

- iskolai beszerzésre javasolt (fogyó):
  - színes kartonpapírok és kreppapírok
  - kb. 10 tasak 3-4 féle ruhafesték
  - kb. 3 fm. fehér textil/gyolcs (vagy kiselejtezett lepedők)
  - 1 tekercs vékony spárga
  - 15 db szalagszövő ("lapicka")
  - kb. 10 kg modellgipsz
  - kb. 60 kg agyag
  - 1 l diópác
- egyéni beszerzésre javasolt:
  - 1 db rajzpálcika
  - 1 üveg fekete tusinta
  - 1 db vastag és vékony ecset
  - 12 színű vízfestékkészlet
  - tubusos temperafesték (legalább 5 féle színben)
  - színesceruzák
  - filctollak
  - 1 db 2 B-s faborítású grafitceruza
  - kb 30 db A/3-as félfamentes rajzlap
  - kb. 5 db A/3-as műszaki rajzlap
  - színespapírkészlet
  - 1 db papírvágó olló
  - 1 tubus folyékony papírragasztó
  - fonalmaradék
  - negyedíves gyűjtőmappa
- egyéb oktatási és segédeszközök:
  - műalkotás-reprodukciók diafilmen, irodalmi művek, zenék hangkazettákon, (témafeldolgozást segítő filmek videokazettákon) diavetítő, magnetofon, írásvetítő, 1 db hosszabbító-elosztó;
  - 10 db olló, színes textíliák (1-2 m-es darabok),
  - 2 db vasaló, 4 db nagyméretű edény (pl. műanyag vödör, zománczott/alumínium lábas) festéklevek készítéséhez és tárolásához;
  - tanulónként 1 db faragókés, festőpaletta, negyedíves rajztábla

### Szerző

Sándor Zsuzsa

## Vizuális nyelv

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- a gyakorlati tevékenységek során ki tudja választani és alkalmazni képes a feladathelyzetnek megfelelő vizuális nyelvi elemeket, minőségeket
- az elemző tevékenységek során felismeri a tanult vizuális nyelvi elemeket, minőségeket és viszonylatokat
- próbálkozik többféle vizuális minőség egyidejű alkalmazásával a gyakorlati tevékenységekben
- ismeri és használja az alábbi (új) elnevezéseket:
  - nyújtott forma
  - kövér forma
  - egyszerű forma
  - tagolt forma
  - pozitív forma - negatív forma
  - élénk szín - tompa szín
  - zárt vonal - nyitott vonal
  - ragyogó fény -tompa fény
  - formaellentét: vonalellentét, felületellentét
  - színellentét: világos-sötét színellentét.û
  - képmező

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - vizuális nyelvi ismeretek tanulása, alkalmazása a gyakorlati feladatokban; a vizuális nyelv megfigyelése, elemzése látványokban, tárgyakban, műalkotásokban
- ismeret:
  - vizuális minőségek:
    - forma:
      - nyújtott, kövér sík- és térforma
      - szabályos íves/szögletes forma - szabálytalan íves/szögletes forma
    - szín:
      - élénk
      - ragyogó
      - tompa

színmegnevezések és keverések: kékes-, vöröses-, sárgás-, zöldesszürke; barna pirosból és zöldből, pirosból és feketéből; zöld sárgából és feketéből
    - vonal:
      - zárt - nyitott
      - egyenes és folyamatos/megszakadó vonal
      - íves és folyamatos/megszakadó vonal
    - felület:
      - érdes és kiemelkedő/bemélyedő
      - sima és kiemelkedő/bemélyedő
    - fény:
      - ragyogó
      - tompa
  - az ellentéteesség (kontraszt) és a hasonlóság megállapítása a minőségek viszonyításakor
  - minőségellentétek :
    - nyújtott-zömök, íves-szögletes formaellentét
    - világos-sötét színellentét
    - érdes-sima felületellentét
    - íves-egyenes vonalellentét

- tárgyak nézőhöz viszonyított helye a térben
  - közelebb
  - távolabb
  - lent
  - fent
- ábrázolási módok és jellemzőik:
  - faktúrában gazdag
  - foltszerű fekete-fehér és színes
  - nézetszerű
  - látszatszerű
- képmezőformák: álló és fekvő (ezzel együtt) kövér és nyújtott téglalap
- kompozíció:
  - a képmező szabályos osztása
  - figyelemirányítás hangsúlyozással
  - hangsúlyozás színnel, mérettel, kontrasztokkal, vonalvastagsággal és elhelyezéssel
  - forma-, vonal-, színritmus

## Kifejezés, képzőművészet

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- tud számára kedves, neki tetsző műalkotást választani és meg tudja fogalmazni a műélményét
- el tudja mondani egy-két mondatban a véleményét a neki tetsző műalkotásokról
- bekapcsolódik a műelemző beszélgetésekbe
- személyes indíttatású képalkotásaiban önállóan kiválasztja a képmező formáját és állását, a választást indokolni tudja
- felismer legalább 3-3 festményt és szobrot, ezeket szerző és cím szerinti meg tudja nevezni
- felismeri és meg tudja nevezni a következő képzőművészeti témacsoportokat:
  - portré (arckép,mellszobor)
  - csoportkép
- ismeri és használja az alábbi (új) fogalmakat:
  - a műalkotás szerzője, címe
  - a műalkotás témája
    - portré
    - arckép,
    - mellszobor

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - művészeti (képzőművészet, szépirodalom, zene, tánc, színház, film) és személyes élmény vizuális kifejezése síkon és plasztikában
  - hangulatiság és érzelmek kifejezése színekkel, formákkal, faktúrával
  - átélt és elképzelt esemény, történet ábrázolása
  - emlék, elképzelés vizuális kifejezése
  - képsor készítése szépirodalmi alkotás felhasználásával és egyéni történetalkotással
  - természeti látványok szépségének szemlélése, véleményformálás
  - a műalkotásra vonatkozó egyéni érzések és tetszésítélet megfogalmazása, véleményformálás
  - műalkotások elemzése a téma olvasásával, a vizuális nyelv és a téma összefüggésének vizsgálatával
  - különböző műalkotások vizsgálata a vizuális nyelvi eszközök használatának összehasonlításával
  - az egyes témák-témacsoportok jellemzőinek és különbözőségeinek vizsgálata összehasonlító elemzési módszerrel
  - a tanulók (kifejező) alkotásainak elemzése a műalkotások elemzéseéhez hasonlóan

- ismeret:
  - az íves/kerek/gömbölyű és szögletes/szúrós/hegyes formák, a nagyon világos és nagyon sötét színcsoport eltérő hatása
  - egyes műalkotások szerzője és címe
  - képzőművészeti témacsoportok általános jellemzői és egyes témacsoportok neve:
    - portré (arckép, fél- és egészalakos portréfestmény)
    - mellszobor
    - csoportkép
    - a műalkotásnak nincs beazonosítható tárgyakkal megnevezhető témája
  - a szobor, a festmény és a grafika legfontosabb vizuális nyelvi jellemzői

## Vizuális kommunikáció

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- képes néhány percen keresztül modell utáni ábrázolásra, próbálkozik a készülő kép és a modell folyamatos összevetésével
- információközlő alkotásaiban mások által is felismerhető, tárgyában beazonosítható ábrázolásra képes
- meg tud magyarázni képpel, rajzzal egyszerű vizuális összefüggéseket
- tud ábrázolni egyszerű történéseket állókép-sorozatban
- próbálkozik a térben egyszerű alaprajz és térképrajz segítségével tájékozódni
- próbálkozik a vizuális jelek, jelzések értelmezésével, néhány jelet felhasznál az alkotás során
- ismeri néhány vizuális jel/jelzés információ-tartalmát
- ismeri és használja az alábbi (új) fogalmakat:
  - tárgy ábrázolása
  - leegyszerűsített ábrázolás
  - útvonalrajz
  - (képi/vizuális) jel

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - tárgycsoport összeállítása, látvány létrehozása egyes vizuális minőségviszonylatok megjelenítésére/modellezésére
  - tárgy, látvány színeinek kikeverése és ábrázolása színfoltokban
  - tárgy ábrázolása modell alapján vonalasan és foltszerűen
  - tárgy ábrázolása előlről, oldalról és felülről szemlélve modell alapján és emlékezetből/képzeletből
  - útvonalrajz készítése felülnézeti/felülnézet jellegű képben és térképbe történő berajzolással
  - képkockák sorbarakásával folyamat értelmezése
  - történés ábrázolása szakaszokra tagolással
  - növekedés ábrázolása szakaszokra tagolással
  - tárgy, látvány, jelenség elemzése vizuális nyelvi jellemzőinek vizsgálatával
  - egyszerű térosztást közlő és egyszerűsített jelrendszert használó alaprajz értelmezése térrekonstruáló szándékkal
  - egyszerű folyamatot közlő ábra elemzése a folyamat rekonstruálásának szándékával
  - tanulók képi közléseinek elemzése
- ismeret:
  - a formai jellemzőkre figyelő tárgyábrázolásban a vonal és a folt szerepe
  - a színfolt szerepe a színjellemzőkre figyelő tárgyábrázolásban
  - a fázisokra, szakaszokra bontás szerepe a folyamatjelleg/időbeliség ábrázolásában
  - a felülről történő megfigyeléssel készített rajz, az alaprajz és a térképrajz hasonlósága
  - a homogén foltszerű ábrázolási mód formaegyszerűsítő szerepe

## Tárgy- és környezetkultúra

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- el tud készíteni (egyszerűbb) tárgyakat:
  - edényt
  - játékot
  - munkaeszközt
- meg tudja választani a funkciónak megfelelő formát
- képes karakteres bábót készíteni
- mozgatható, több elemű díszletet tud készíteni a bábjátékhoz
- próbálkozik a tárgyhoz, témához kötődő csomagolás és csomagolóanyag kitalálásával
- meglátja a rendeltetés, anyag, forma, díszítés egyszerű összefüggéseit, alkotásaiban figyelembe veszi ezeket
- tud tárgyakat és építményeket megadott szempontok alapján csoportosítani
- kép alapján felismer és megnevez néhány építészeti alkotást
- ismeri és használja az alábbi (új) fogalmakat:
  - a tárgy feladata, használhatóság, használati tárgy
  - dísz tárgy, díszítmény jelentése
  - minta, textilminta
  - építmény, az épület feladata, az épület belső tere

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - munkaeszköz (botocskából faragott rajzpálcika) készítése
  - a funkciónak megfelelően formált díszítetlen és díszített edény készítése
  - játékkészítés
  - báb készítés karakterek kifejezésével
  - díszlettervezés és készítés alulról mozgatható bábok számára
  - játék a bábokkal
  - dísz tárgy készítése
  - a tárgyhoz/funkcióhoz igazodó díszítés, díszítmény tervezése
  - jelentéssel bíró díszítmény tervezése
  - a tárgyhoz/funkcióhoz kötődő csomagolás, csomagolóanyag tervezése
  - textilminta terv készítése a vizuális nyelv funkcióhoz igazításával
  - egyszerű építészeti-környezeti makettek összeállítása és rendezése terepasztalon
  - a környezet változtatása szebbé és használhatóbbá tétele érdekében
  - emberalkotta tárgyakat, építményeket ábrázoló (újság) fotók gyűjtése
  - emberalkotta tárgyak csoportosítása a gyakorlati és a lelki funkciók alapján:
    - használati tárgy
    - dísz tárgy
    - kabala
    - jeltárgy
  - a funkció, forma, anyag, díszítmény összefüggéseinek elemzése hétköznapi és népművészeti, iparművészeti tárgyakban
  - építmények elemzése a funkció és a forma vizsgálatával
  - építmények csoportosítása a térelhatárolás és a funkció alapján: épület, út, híd
  - épületek csoportosítása a funkció alapján:
    - lakóépület
    - iskola
    - templom -a tanulók alkotásainak elemzése a műalkotások elemzéseivel hasonlóan
- ismeret:



- a tárgyalkotó munkafolyamat lépései:
  - a funkció értelmezése, szépségének meggondolása
  - gondolati/rajzos tervezés, a tárgy megalkotása
- a forma, szín, vonal ismétlődéssel létrehozott ritmus minta és díszítmény képző szerepe
- néhány díszítmény jelentéstartalma
- a használati tárgy és a dísz tárgy különbsége
- az építmény és az épület (fogalma) közötti összefüggés és különbség
- egyes építményfajták alapvető funkcionális jellemzői
- egyes épületfajták alapvető funkcionális jellemzői
- néhány közismert épület neve

## Anyag, eszköz, technika, technológia

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- jártas az előző osztályokban már használt, gyakorolt technikák alkalmazásában
- ismeri és alkalmazza a következő (új) technikákat:
  - rajzolás tustintával és diópáccal
  - papírnyomat
  - gipszfaragás
  - gipszpépes mintázás
  - agyagedény spirális építéssel
  - textilfestés két színben
  - szalagszövés
- ismeri a technikákhoz tartozó anyagok és munkaeszközök legfontosabb tulajdonságait
- ismeri és betartja a technikák műveleti sorrendjét
- felismeri eredeti és reprodukált műalkotásokon is a gyakorlatban és elemzéssel megismert technikákat
- ismeri és használja az alábbi (új) fogalmakat:
  - papírdúc, papírnyomat
  - textilfesték
  - szalagszövő
  - gipszpép, gipszöntvény, gipszfaragás
  - képlékeny (anyag)
  - pasztellfestmény
  - korongozott kerámia
  - öntött szobor, faragott szobor.

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - anyagok, eszközök használata: pálcika, tustinta; faragókés; textilfesték; szalagszövő
  - az anyag, eszköz tulajdonságainak elemzése használat közben
  - technikák, technológiák használata:
    - egytónusú pálcika- és ecsetrajz tustintával és diópáccal
    - vegyes rajztechnika
    - papírnyomat
    - akvarellfestés lazurozással
    - vegyes festőtechnika
  - gipszlap öntése és (szobor, dísz tárgy/díszítmény) faragása, mintázás gipszpépes felrakással;
  - agyagedény felrakással agyaghurkákból, játék konstruálással, terménybáb; textilfestés csomózással két színben/fázissal, szalagszövés; makett konstruálással

- a technika, technológia munkafolyamatának és vizuális jellemzőinek elemzése gyakorlati tevékenység közben
- ismeret:
  - egyes technikák legjellemzőbb vonásainak megismerése műalkotások elemzése során:
    - pasztellfestmény
    - szobor öntéssel, kőfaragással, fafaragással
    - kerámia korongozással
  - a megismert anyagok és eszközök tulajdonságai, technikák és technológiák jellegzetességei és elnevezései
  - a gyakorlati tevékenységben használt technikák műveleti sorrendje
  - anyagismeret:
    - képlékenység
    - szilárdság
    - ragaszthatóság
    - faragható
    - rugalmas - merev
  - az elemzéssel megismert technikák neve:
    - pasztell
    - bronzöntés
    - kőfaragás
    - fafaragás
    - korongozás

## Vizuális nevelés 4

Szerkezet: párhuzamos

### Részei

Vizuális nyelv	27. oldal
Kifejezés, képzőművészet	28. oldal
Vizuális kommunikáció	29. oldal
Tárgy- és környezetkultúra	30. oldal
Anyag, eszköz, technika, technológia	32. oldal

### Óraszám

Iskolai: 74 óra

### Cél

- a viszonyítás képességének erőteljes fejlesztése; a komponálóképesség fejlesztése
- további tapasztalatgyűjtés a képzőművészeti alkotómunka folyamatairól, gondolkodásmódjairól;
- a műelemző gondolkodás alapjainak kialakítása műmegközelítési módszerek gyakorlásával;
- az esztétikai minőségek megfigyelése és megítélése iránti érdeklődés felkeltése
- a képértés és a képi információközlés képességének megalapozása ábrázolások, ábrázolási módok jelrendszereinek tanulmányozásával
- a hétköznapi és művészi tárgyakotói és tervezői alkotómunka folyamatainak, gondolkodásmódjainak megtapasztalása
- az egyszerű technikák technológiai változatossága iránti érzékenység kalakítása; néhány új technika megismerése

### Követelmény

- képes önállóan megválasztani és egyéni módon használni a vizuális kifejező eszközöket
- meg tud ítélni (megadott szempont/ok szerint) kismértékű különbségeket is tárgyak, műalkotások, vizuális minőségek összehasonlításakor

- próbálkozik az egyes kompozíciós megoldások egyre tudatosabb megkeresésével a gyakorlati tevékenységekben
- próbálkozik esztétikai ítéletalkotásokkal
- olyan felkészültséggel rendelkezik, amely lehetővé teszi, hogy műalkotásokon elgondolkodjék és megformált mondatokban megnyilatkozzon róluk
- képes egyszerű tér- és mozgásértelmezésekre és -ábrázolásokra
- ábrázolások alapján is tájékozódni tud egyszerű osztású terekben
- értelmezni képes vizuális jeleket/jelzéseket
- tudatosodik benne az ábrázolás célja és az alkalmazható technika/technológia közötti összefüggés
- képes egyszerű tárgyat (pl. munkaeszközt), bábót, díszletet a használhatóságnak megfelelően elkészíteni
- biztonsággal eligazodik a tárgyi és építészeti környezetben
- néhány konkrét és karakteres esetben meg tudja különböztetni a népművészeti és az iparművészet alkotást
- tudatosan figyel a funkció-forma-anyag-technika összefüggéseire a tárgyalgó tevékenységekben
- készségszinten bánik a sokszor használt technikákkal, alkalmazni tud néhány új technikát

[Megj.: A követelmények részletező kifejtése a témánál található.]

### Előzmény

Lásd a tantárgyi tanterv "Előzmény" rovatában.

### Tartalom

Az évfolyamra vonatkozó tartalom megegyezik az egyes témaköröknél kifejtett tartalmak összességével.

- Vizuális nyelv 4.
- Kifejezés, képzőművészet 4.
- Vizuális kommunikáció 4.
- Tárgy- és környezetkultúra 4.
- Anyag, eszköz, technika, technológia 4.]

### Értékelés

Lásd a tantárgyi tanterv "Értékelés" rovatában.

### Feltételek

Módszertani ajánlások:

- az egyes vizuális nyelvi ismeretek tanulása és alkalmazása elsősorban a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció és a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati és elemző tevékenységeiben történik; kizárólag a vizuális nyelvre célzott feladatok kisebb számban fordulnak elő
- anyagok, eszközök, technikák és technológiák tanulása és használata a Kifejezés, képzőművészet, a Vizuális kommunikáció, valamint a Tárgy- és környezetkultúra gyakorlati és elemző tevékenységeiben történik

Tárgyi feltételek:

- iskolai beszerzésre javasolt:
  - színes kartonpapírok és kreppapírok
  - kb. 0,5 kg viasz/gyertya
  - 30 db írka/gica (háziilag elkészíthető)
  - kb. 3 fm. fehér textil/gyolcs (vagy kiselejtezett lepedők)
  - kb. 10 tasak háztartási textilfesték 3-4 különböző színben
  - kb. 1 l diópác
  - 5 kg gipsz
  - 60 kg agyag
  - kb. 5 kg textilhulladék
  - kb. 5 kg alumínium/hajlítható drót
- egyéni beszerzésre javasolt:
  - 1 db 2B-s (fa borítású) grafitceruza
  - 1 db fémtoll és 1 db tollszár

- 1 db vastag és 1 db vékony ecset
- 12 színű vízfestékkészlet
- legalább 5 féle színű tubusos temperafesték
- 1 üveg tusinta
- kb. 30db A/3-as félfamentes rajzlap
- kb. 5 db A/3-as műszaki rajzlap
- 1-2 szem krumpli
- 1-2 db (keményre főzött) tojás
- negyedíves gyűjtőmappa
- egyéb oktatási és segédeszközök:
  - műalkotás-reprodukciók diafilmen,irodalmi művek, zenék hangkazettákon, (témafeldolgozást segítő filmek videokazettákon); diavetítő, magnetofon, írásvetítő, 2 db villanyrezsó, 2 db vasaló, 4 db nagyméretű edény (pl. műanyag vödör, zománcozott/alumínium lábas) festéklevek készítéséhez és tárolásához, 8 db kisméretű nyeles fém edény (viaszolvasztásra);
  - 10 db olló; színes textíliák (1-2 m-es darabok);
  - tanulóként 1 db kispengéjű konyhakés/ faragókés, negyedíves rajztábla

### Szerző

Sándor Zsuzsa

## Vizuális nyelv

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- önállóan képes beépíteni az előző osztályokban már tanult vizuális nyelvi ismereteket a feladatmegoldásokba, önállóan alkalmazza ezeket az elemző tevékenységekben
- ismeri a minőségek széles skáláját és jártas a használatukban
- jártas a minőségek viszonyításában
- ismeri egyes térábrázolási konvenciók legelemibb és általánosító-jellegű jellemzőit, használja egyszerűsített jelrendszerüket
- képes egyszerű mozgás jellemzőinek megállapítására
- ismeri és használja a következő (új) elnevezéseket, fogalmakat:
  - zárt forma - nyitott forma
  - ultramarinkék
  - türkizkék
  - kárminvörös
  - ciklámenvörös
  - cinóber
  - okker
  - színárnyalat
  - látszati ábrázolás
  - nézetek ábrázolása
  - nézési irány
  - tónusozó/tónusos ábrázolás
  - egyenletes folt, körvonal
  - a képmező formája

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat,elemzés):
  - vizuális nyelvi ismeretek modellezése látvány/tárgyegyüttes összeállításával
  - kifejező és ábrázoló típusú gyakorlatok a vizuális nyelv tanulása céljából

- ismeret:
  - vizuális minőségek:
    - forma:
      - zárt, nyitott
      - szabályos zárt
      - szabályos nyújtott/kövér
    - szín:
      - ultramarinkék
      - türkizkék
      - kárminvörös
      - ciklámenvörös
      - cinóber
      - okker
  - a viszonyításban résztvevő elemek változtatásával tanulmányozott viszonylagosságok:
    - (formára és vonalra) vonatkozóan a méretérzet viszonylagossága,
    - (színre vonatkozóan) a telítettségérzet és a világosságérzet viszonylagossága,
    - (térben a nézőpont változtatásával) az alatta-fölötte, balra és jobbra mellette, előtte-mögötte helyzetek viszonylagossága
  - ábrázolási módok síkon:
    - homogén felületű foltszerű;
    - foltszerű körvonallal kerítve, tónusozó (színtelen) szürke és színes;
    - nézetek ábrázolása, nézetek ötvözése,
    - a látszat illúziójának keltése a képmezőben történő lejjebb-feljebb helyezéssel és takarással
  - képmezőformák: zárt, megnyíló
  - kompozíció:
    - geometrikus centrum köré és nem geometrikus centrum felé szervezés síkon és térben;
    - figyelemirányítás hangsúlyozással; hangsúlyozás mozgáskapcsolódással, irányultsággal, ritmusváltással
  - egyes színek, színellentétek, formák, formaellentétek figyelemfelhívó jellege
  - egyes komponálási megoldások figyelemirányító jellege
  - (egyszerű) mozgások jellemzői

## Kifejezés, képzőművészet

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- képes a kifejező szándéknak megfelelő vizuális eszközök, technikák megválasztására
- ismeri a szépirodalmi illusztráció alapvető jellemzőit
- tud néhány mondatban önállóan véleményt formálni képzőművészeti alkotásokról, legálább az indokolt tetszésítélet szintjén
- műelemzések során képes a vizuális nyelv és a téma felől történő műmegközelítésre
- felismer legalább 3-3 festményt, szobrot, grafikát és szerző-cím-művészeti terület, valamint műfaj-technika szerint meg tudja nevezni ezeket
- képes az életkép, vallásos téma, emlékmű beazonosítására, használja ezeket a fogalmakat
- képes reprodukció alapján is festmény, szobor, grafika megkülönböztetésére
- meg tudja fogalmazni egyes képzőművészeti műfajok (táblakép, falfestmény; köztéri szobor, kispasztika) alapvető ismérveit, használja ezeket a megnevezéseket
- érti a reprodukciók adatsorát
- egyszerű szavakkal meg tudja fogalmazni a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményi jellegét
- ismeri és használja az alábbi (új) fogalmakat:
  - (szépirodalmi) illusztráció

- műelemzés
- a műalkotás kompozíciója
- a műalkotás adatai
- absztrakt festmény/szobor

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - élmény, hangulat, érzelem vizuális megjelenítése a vizuális nyelv kifejezést szolgáló és a tartalomkifejezést erősítő használatával
  - átélt és elképzelt esemény kifejezése síkon és térben/plasztikában
  - szépirodalmi (vers, elbeszélés, regény; mese) illusztráció készítése
  - természeti látványok esztétikai elemzése
  - művészi szépirodalmi illusztrációk elemzése a szövegtartalom és a kép (ábrázolt figurák, tárgyak, a vizuális nyelv használatának módja ) összefüggéseinek vizsgálatával
  - műalkotások elemzése a cím és a téma kapcsolatával, a téma megértésével, a téma-műfaj/technika-vizuális nyelv összefüggéseinek vizsgálatával
  - néhány (könnyen érthető) jelkép értelmezése egyes műalkotások elemzése során
  - a műalkotásról alkotott benyomások és indokolt tetszésítélet megfogalmazása
  - az egyes képzőművészeti ágak, műfajok, témacsoportok vizsgálata összehasonlító műelemzési módszerrel
  - a tanulók alkotásainak elemzése a műalkotások elemzéséhez hasonlóan (elsősorban önelemzéssel)
- ismeret:
  - egyes kifejezési tartalmakat (hangulatiság, érzelem) tükröző szín- és formaátírások/torzítások
  - a tartalomkifejezést erősítő szín-, forma- és vonalkarakterek, formaméretetek, minőségviszonylatok, irányultságok és ritmusok
  - a szépirodalmi illusztráció legfontosabb jellemzői
  - néhány műalkotás szerzője, címe és műfaja/technikája
  - a műalkotás adatsorrendje
  - képzőművészeti témacsoportok jellemzői és neve:
    - életkép
    - vallásos téma
    - emlékmű (szobor)
  - képzőművészeti ágak és műfajok alapvető jellemzői, különbségei és neve:
    - festészet:
      - táblakép
      - falfestmény
    - szobrászat:
      - körplasztika
      - dombormű (ezzel együtt) köztéri szobor
      - kislasztika
    - egyedi grafika: rajz
    - sokszorosító grafika: magasnyomás
  - a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria feladata és neve

## Vizuális kommunikáció

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- a modell utáni ábrázolásban (rövid ideig tartó munka során) képes folyamatosan összevetni a készülő képet a látvánnyal
- jártas a különböző nézőpontokból való szemlélésben

- egyszerű tárgyak esetében jártas a nézetekkel történő szabadkézi tárgyábrázolásban (a nézetet speciális irányú látszatként értelmezve)
- tud egyszerű alaprajzok, térképrajzok, nézetrajzok alapján a térben tájékozódni
- képes (egyszerűbb) magyarázó rajzok értelmezésére és készítésére
- képes (egyszerű, jól tagolható) folyamatok jellemző fázisokkal történő értelmezésére és ábrázolására
- képes egyszerű információkat közlő vizuális jelek alkotására
- ismeri és használja a következő (új) fogalmakat:
  - látszat, látszati ábrázolás
  - nézőpont
  - metszetrajz
  - nézeti ábrázolás, felülnézet, előlnézet, oldalnézet
  - alaprajz
  - magyarázó rajz
  - fázis

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - tárgy és tárgycsoport látványának modell alapján történő ábrázolása
  - tárgy metszetének vázlatos ábrázolása modell és elképzelés alapján felépítésének magyarázati szándékával
  - képzőművészeti alkotást magyarázó/értelmező ábrázolás: színvázlat és kompozíció-magyarázat rajzban
  - információközlő jel/jelzés készítése
  - fotógyűjtemény készítése különböző folyamatok, mozgások és változások pillanat- és sorozatfelvételeivel
  - élőlény mozgásának magyarázó-jellegű ábrázolása fázisaival
  - tárgy felül-elöl-oldalnézetének ábrázolása a magasság, szélesség/hosszúság, mélység egyeztetésével közvetlen megfigyelés alapján
  - térképrajz-vázlat készítése
  - alaprajzi vázlat készítése egyszerű térosztások és tér(be)rendezések megfigyelésével
  - tárgy, tárgycsoport, látvány elemzése a vizuális minőségek, minőségviszonylatok, formák egymáshoz és a nézőhöz viszonyított térbeli helyzete vizsgálatával
  - nézetrajzok elemzése tárgyrekonstruáló szándékkal és a dimenziók összefüggéseinek vizsgálatával- metszetrajzok elemzése a dimenzióközlés és a tárgy felépítésének vizsgálatával
  - szerelési rajzok elemzése a folyamat lépéseinek értelmezésével
  - tanulók képi közléseinek elemzése
- ismeret:
  - a látszati (jellegű) térábrázolásban a képmezőben történő feljebb-lejjebb helyezés és a takarás szerepe
  - a tárgy látszatának módosulása a nézőpont változtatásával
  - a metszetrajz és a belső felépítés összefüggése
  - a vizuális jel/jelzés alkotásában a homogén foltszerű, a körvonallal keretezett foltszerű és az egyvonalas ábrázolás szerepe
  - a három nézet együttesének a tárgy téri egészéről való objektív információközlő szerepe
  - térbeli dimenziók és térviszonylatok közlése az alaprajzban és a térképrajzban
  - térbeli dimenziók közlése az egyes nézetrajzokban
  - a térképrajz, alaprajz és nézetrajz (egyszerűsített) ábrázolási konvenciói, a vonalminőség szerepe

## Tárgy- és környezetkultúra

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- képes egyszerű, használható tárgyakat létrehozni

- gondolati tervét meg tudja rajzban/rajzokban jeleníteni
- tud egyszerűen működtethető marionettet készíteni
- tud a bábokkal összehangolt léptékű, több elemű díszletet készíteni
- képes bábuját a szerephelyzetnek megfelelően mozgatni, rövid jelenetet eljátszani
- képes a funkciónak megfelelő anyag, forma, szín megválasztására
- a közösen végzett tárgy-, csomagolás és épületelemzések során képes önálló meglátások, gondolatok megfogalmazására
- felismeri és meg tudja nevezni a következő tárgyalakotó művészeti műfajokat:
  - kerámiaművészet
  - ékszművészet
  - textilművészet
  - bútorművészet
- felismer és meg tud nevezni néhány építészeti alkotást
- egyszerű szavakkal meg tudja fogalmazni a Néprajzi és az Iparművészeti Múzeum feladatát
- ismeri és használja a következő (új) elnevezéseket, fogalmakat:
  - információ a csomagoláson
  - népművészet
  - iparművészet
  - az épület szerkezete
  - Néprajzi Múzeum
  - Iparművészeti Múzeum

## Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - (egyszerűbb) munkaeszköz (pl. viaszíróka) készítése
  - öltözetdarab tervezése és modellezése
  - öltözetkiegészítő és ékszer tervezése és készítése
  - bútorszat/bútordarab tervezése rajzban funkciójának magyarázatával
  - bábtervezés rajzban/magyarázó rajzban és bábkészítés
  - díszlettervezés és díszletkészítés felülről mozgatható nyeles bábok és marionettek számára
  - játék a bábokkal
  - dísz tárgy és jeltárgy (hímestojás) készítése
  - információközlő csomagolás (könyv- és magnókazetta borítója, ... tárgy és élelmiszer kereskedelmi csomagolása) tervezése kép és szöveg együttesel
  - építészeti (pl. kigondolt épületegyüttes) makett készítése tárgyak, dobozok, anyagok applikálásával
  - emberalkotta tárgyakat, építményeket ábrázoló fotók gyűjtése és rendszerezett gyűjtemény készítése
  - tárgyak csoportosítása kisebb funkciócsoportok (pl. munkaeszköz, háztartás, öltözet) szerint
  - a funkció-forma-anyag/technika-díszítés és szépség összefüggéseinek elemzése hétköznapi és művészi tárgyakban
  - egyes tárgyalakotó művészeti műfajok alapvető jellemzőinek vizsgálata összehasonlító elemzéssel
  - a vizuális nyelv, az anyag/technika, a funkció (kereskedelmi, reklám, tájékoztató) és a szöveg összefüggéseinek elemzése alkalmazott grafikai alkotásokban
  - a funkció-forma-anyag/technika-szerkezet-belső térosztás alapvető összefüggéseinek elemzése épületeken
  - a tanulók alkotásainak elemzése a tárgyak és alkalmazott grafikai alkotások elemzéseire hasonlóan
- ismeret:
  - a tárgyalakotó munkafolyamat lépései: a funkció értelmezése, tervezés, a tárgy megalkotása, alkotás közben a terv szükség szerinti módosítása
  - a funkció irányító szerepe a tárgyalakotásban
  - a formáltság esztétikai szerepe
  - a tárgy/csomagolt anyag összefüggése a csomagolással
  - a népművészet és iparművészet különbségének (legegyszerűbb) jellemzői
  - tárgyalakotó művészeti műfajok alapvető jellemzői és neve:
    - kerámiaművészet



- ékszművészet
- textilművészet
- bútorművészet
- néhány építészeti alkotás neve és helye
- a Néprajzi Múzeum és az Iparművészeti Múzeum feladata és neve

## Anyag, eszköz, technika, technológia

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- ismeri a rongy-, papír- és drótplasztika, az építészeti makett és a batikkészítés alapvető jellemzőit, néhány technológiai lehetőségét
- tudja a textilbatik és a batikolt tojásfetés műveleti sorrendjét, az anyagok jellemzőit; munka közben figyelmes, pontosan betartja a műveletiségek és az anyagok, eszközök kezelésének szabályait
- önálló minden anyag és eszköz kezelésében, technika használatában
- felismeri a tanult technikákat (eredetiben látott műalkotásokon és reprodukciókon is)
- ismeri és használja a következő (új) fogalmakat:
  - fémtoll/penna,
  - tónusozó/tónusos ceruzarajz, viasz, íróka/gica, konstruálás, makett;
  - áttetsző, víztaszító (anyag); olajfestmény, szőtt textil

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - anyagok, eszközök használata:
    - fémtoll
    - viasz, íróka/gica
  - az anyagok, eszközök tulajdonságainak elemzése használat közben
  - technikák, technológiák használata, alkalmazása:
    - tónusozó ceruzarajz, tollrajz tustintával, lavírozó ecsetrajz tustintával és diópáccal;
    - krumplinyomat két dúcra történő színösszenyomatással;
    - szobor konstruálással, (szobor)faragás gipsztömbbe, rongy-, papír- és drótplasztika;
    - építészeti makett papírból és agyaglapokból építéssel;
    - textilfestés batikolással/viaszos kitakarással;
    - tojásfestés batikolással;
    - montázs és kollázs technika
  - a technika/technológia munkafolyamatának, vizuális (nyelvi) jellemzőinek és az anyagszerű felhasználásnak elemzése
  - egyes technikák alapvető tulajdonságainak megállapítása műalkotások elemzésében:
    - olajfestés
    - szövés szövőszéken
- ismeret:
  - anyagok és eszközök tulajdonságai, technikák és technológiák jellegzetességei és elnevezéseik
  - a gyakorlati tevékenységben használt technikák műveleti sorrendje
  - anyagismeret:
    - víztaszító
    - áttetsző
    - anyagában színezett - felületén színezett
  - az elemzéssel megismert technikák neve:
    - olajfestés/olajfestmény
    - szövés/szőtt textil

## Vizuális nevelés 5

Szerkezet: párhuzamos

### Részei

Vizuális nyelv	34. oldal
Kifejezés, képzőművészet	35. oldal
Vizuális kommunikáció	35. oldal
Tárgy- és környezetkultúra	36. oldal
Anyag, eszköz, technika, technológia	36. oldal

### Óraszám

Iskolai: 74 óra

### Cél

- a vizuális nyelvi elemek, valamint az alkotás során használt anyagok kifejező hatásának megismerése
- az egyes kompozíciós eljárások kifejező hatásának megtapasztalása az alkotó munka során
- törekvés a személyes élmények, fantáziaképek, érzelmek minél árnyaltabb képi kifejezésére
- műalkotások, képi közlések lényegének megragadása, az elvont (képi) gondolkodás fejlesztése
- a téri helyzetek, szerkezetek megértése és ezek képi megjelenítésének ismerete
- jártasság kifejlesztése néhány vizuális technikában, síkbeli és térbeli alkotás létrehozásában
- a tervezés alapjainak elsajátítása

### Követelmény

- a kifejező szándéknak megfelelően alkalmazza a vizuális nyelvi elemeket
- a kifejező szándéknak megfelelően alkalmazza a különböző kompozíciós megoldásokat
- ki tudja választani az adott célnak legmegfelelőbb anyagokat és technikákat
- képes vizuális minőségeket, egyszerűbb képi közlések szóbeli megfogalmazására
- képes egyszerű látvány, elképzelt tárgy képi (rajzbeli) felidézésére
- ismeri a téri helyzetek, szerkezetek megjelenítésének néhány módját
- ismeri a térmélység megjelenítésének legfontosabb eszközeit
- képes egyszerűbb modellek forma- és színredukciójára, egyes (megadott) tulajdonságok kiemelésére, hangsúlyozására az ábrázolásban
- ismeri a tárgytervezés legfontosabb szempontjait, a tervező, alkotó tevékenység folyamatát
- alkalmazni tud néhány új technikát

[Megj.: A követelmények részletező kifejtése a témáknál található.]

### Előzmény

Lásd a tantárgyi tanterv "Előzmény" rovatában.

### Tartalom

Az évfolyamra vonatkozó tartalom megegyezik az egyes témaköröknél kifejtett tartalmak összességével.

- Vizuális nyelv 5.
- Kifejezés, képzőművészet 5.
- Vizuális kommunikáció 5.
- Tárgy- és környezetkultúra 5.
- Anyag, eszköz, technika, technológia 5.

### Értékelés

Lásd a tantárgyi tanterv "Értékelés" rovatában.

## Feltételek

Tárgyi feltételek:

- iskolai beszerzésre javasolt:
  - tanulónként 1 db olló
  - 10 tubus technokol ragasztó
  - 20 ív hullámkarton
  - 50 db A/4-es celluloid lap
  - 20 kg agyag
  - tanulónként 1 db műanyag szemetes zsák
  - 1 kg, 1 mm-es könnyen hajlítható huzal
- egyéni beszerzésre javasolt:
  - 30 db A/3-as félfamentes rajzlap
  - 10 db A/3-as műszaki rajzlap
  - 20 db 80 gr-os A/4-es gépirópapír
  - hulladék textil
  - 2B-s és 3B-s grafitceruza
  - színesceruza készlet
  - ecset
  - tempera készlet
  - rajztoll
  - fekete tustinta
  - filctoll
  - negyedíves gyűjtő mappa
- egyéb oktatási és segédeszközök:
  - műalkotás reprodukciók
  - dia képek, diavetítő, vetítő vászon, hosszabbító kábel, írásvetítő
  - nagyméretű mértani testek (modellek)
  - tanulónként 1 db negyedíves rajztábla
  - 5 db félíves rajztábla

## Szerző

Heffner Anna

## Vizuális nyelv

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- ismeri a fő és mellékszíneket, a lokálszíneket
- műalkotásokban felismeri a vizuális nyelvi elemeket és az egyszerűbb kompozíciós megoldásokat
- a természet utáni rajzolás, festés során tudatosan alkalmazza a képkivágást, mint kompozíciós eljárást
- műalkotásokban felismeri az alkalmazott anyagok, technikák és a kifejezés összefüggéseit

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - néhány alkotás (festmény, grafika, szobor, tárgy, épület, plakát, fotó) rajzos és szóbeli összehasonlítása az alkotásokat felépítő vizuális nyelvi elemek tulajdonságai alapján
  - néhány alkotás (festmény, grafika, szobor, tárgy, épület, plakát) rajzos és szóbeli összehasonlítása az alkotások anyaga(i), valamint az anyagok tulajdonságai alapján
  - különböző témájú festmények, grafikák, plasztikák kompozícióinak megfigyelése, rajzos elemzése
  - egyszerű kompozíciós megoldások: átlós, háromszög- és körkompozíciók rajzolása, festése

- ismeret:
  - a vizuális nyelvi elemek (pont, vonal, folt, lap, test) kifejező hatása
  - a fő- és mellékszínnek
  - a lokálszínnek
  - a színhatás
  - a színösszhang
  - a művészi megjelenítés anyagainak (festék, papír, fa, műanyag, textil, fém, üveg, beton, stb.) kifejező hatása
  - a képkivágás
  - a képsorozat

## Kifejezés, képzőművészet

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- képes a látvány alapján készült munkáiban különböző hangulatokat, érzelmeket kifejezni
- meg tudja fogalmazni egyes képzőművészeti alkotások hangulati, érzelmi hatását
- művészeti alkotásokon, fantáziaképeken felismeri a szubjektív kifejezés eszközeit
- ismeri az animáció lényegét

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - szomorú vagy vidám hangulatú látványhoz kötött élmények megjelenítése rajzolással, festéssel
  - személyes élmények, fantáziaképek síkbeli és térbeli megjelenítése kollázzsal, festéssel, papírplasztikával és/vagy agyagplasztikával
  - műalkotások vizsgálata, elemzése az érzelmi hatás szempontjából
  - érdekes események, fantasztikus vagy meseszerű történetek lerajzolása színes képsorozatban és/vagy megörökítése egyszerű animációval
  - érdekes eseményeket egy vagy több képben ábrázoló műalkotások elemzése
  - a tanulók alkotásainak elemzése a műalkotások elemzéséhez hasonlóan
- ismeret:
  - különböző hangulatú látványhoz kötött élmények szubjektív kifejezése
  - személyes élmények, fantáziaképek különböző technikával történő vizuális kifejezése
  - események megjelenítése
  - egyszerű animáció

## Vizuális kommunikáció

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- képes 2-3 tárgy térbeli viszonyának egyértelmű megjelenítésére
- képes a természetes és mesterséges formák lényeges formai karakterének megragadására, ábrázolására
- megközelítő pontossággal képes megítélni (megjeleníteni) egyszerűbb formák főbb arányait
- meg tudja rajzolni egyszerűbb formák (elképzel) hossz- és keresztmetszetét
- le tud rajzolni egyszerűbb, saját elképzelésű tárgyat elől-, felül- és oldalnézetből
- képes eseményeket jelenetekre bontani, képsorozatban megjeleníteni
- képes követni az egyszerű (5-10 fázisból álló) szerelési rajzokat, helyesen értelmezi a használati utasítást, munkaműveleteket bemutató képsorokat

**Tartalom**

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - két-három tárgy térbeli helyzetének ábrázolása színesceruzával, grafittal
  - természetes és mesterséges formák térbeli helyzetének, karakterének ábrázolása (arányok, testesség, pozitív és negatív forma)
  - teret, téri helyzetet megjelenítő vonalas rajzok készítése modell alapján
  - egyszerű formák hossz- és keresztmetszetének megrajzolása
  - tárgyak felépítését, tagoltságát magyarázó rajzok, térbeli modellek, tér- és tömegviszonyokat értelmező makettek készítése
  - saját elképzelésű tárgy értelmes megrajzolása elől-, felül- és oldalnézetben
  - események megjelenítése képsorozatokban
  - tárgy használatát, működését bemutató vázlatrajz készítése
- ismeret:
  - a téri megjelenítések módjai a látványszerű ábrázolásban: a takarás, a rövidítés
  - egyszerű formák hossz- és keresztmetszete
  - magyarázórajzok, térbeli modellek és makettek a szerkezet és tömeg értelmezéséhez
  - tárgyak nézetei: előlnézet, felülnézet, oldalnézet

**Tárgy- és környezetkultúra****Cél**

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

**Követelmény**

- tervrajz alapján el tud készíteni egyszerűbb papírmakettet
- ismeri és helyesen használja a makett és modell elnevezéseket
- ismeri a tárgykötés lépéseit
- meg tudja különböztetni az egyedi és a sokszorosított tárgyakat
- ismeri a sokszorosításra szánt tárgyak tervezésének legfontosabb szempontjait
- ismeri a vázlatrajz és a tervrajz közötti különbséget

**Tartalom**

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - saját használatra készülő tárgy elgondolása, megtervezése, elkészítése:
    - elképzelt tárgy leírása, lerajzolása
    - megfelelő forma, anyag és szerkezet kiválasztása
    - a tárgykészítés munkaműveleteinek leírása
    - a megfelelő anyag(ok) és eszköz(ök) kiválasztása
    - a tárgy elkészítése
- ismeret:
  - -a tervezési folyamat alapjai:
    - igények
    - megoldási elképzelések
    - a legalkalmasabbnak tűnő megoldás
    - megfelelő anyagok, eszközök, technikák
    - tervdokumentáció (látványrajz, leírás, tervrajz, makett, működő modell)

**Anyag, eszköz, technika, technológia****Cél**

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

**Követelmény**

- jártas a ceruzával előállított, illetve ecsettel festett foltképzésben, különböző tónusátmenetek létrehozásában
- ismeri a papírplasztika, textilplasztika és az objekt fogalmát
- kis hibaszázalékkal felismeri műalkotásokon, tárgyakon az órai munka során megismert anyagokat, technikákat

**Tartalom**

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - ecsetrajz, filctollrajz és ceruzarajz készítése
  - plasztika készítés papírból, textiltől, drótból, különféle tárgyakból, tárgydarabokból
  - foltképzés ceruzával, rajztollal
- ismeret:
  - az ecsetrajz, a filctoll- és ceruzarajz technikája, műveletei
  - térformáló technikák (papírplasztika, textilplasztika, drótkompozíció, "talált tárgyak")
  - ceruzával, rajztollal előállított, illetve festett falt

**Vizuális nevelés 6**

Szerkezet: párhuzamos

**Részei**

Vizuális nyelv	39. oldal
Kifejezés, képzőművészet	39. oldal
Vizuális kommunikáció	40. oldal
Tárgy- és környezetkultúra	41. oldal
Anyag, eszköz, technika, technológia	42. oldal

**Óraszám**

Iskolai: 74 óra

**Cél**

- a nézőpont jelentőségének megértése és a különböző nézőpontok érvényesítése a rajzi megjelenítés során
- a felületek gazdagságának, kifejező hatásának megismerése
- a művészi kifejezés bizonyos ágainak, ágazatainak, műfajainak, műfaji sajátosságainak megismerése
- különböző korokból és kontinensekről származó művészi alkotások megismerése
- jártasság kialakítása az elvont információk képi rögzítésében, az ilyen ábrák értelmezésében
- a használati tárgyakban rejlő információk felismerése
- jártasság kialakítása a tervezett alkotó tevékenységben
- a modellező képesség fejlesztése

**Követelmény**

- ábrázolásokban tudatosan alkalmazza a legmegfelelőbb nézőpontot
- képes (legalább 3) különböző minőségű felület megjelenítésére
- képes elvont gondolatok képi megjelenítésére, az ilyen ábrák értelmezésére
- szöveget és képet együttesen tud alkalmazni az információ sűrítése érdekében
- ismeri a legfontosabb művészeti ágakat (képzőművészet, építészet, iparművészet, film, színház, tánc, zene, irodalom)
- ismeri a festészet, szobrászat és a grafika ágazati, műfaji sajátosságait, leggyakoribb technikáit
- ismeri a festészet, szobrászat, grafika néhány (legalább 5-5) kiemelkedő alkotását, azok legfontosabb adatait, technikáit
- képes tárgyakban rejlő információk felismerésére
- ismeri a legfontosabb sokszorosító eljárásokat, az információ sokszorosításának jelentőségét

[Megj.: A követelmények részletező kifejtése a témaknál található.]

## Előzmény

Lásd a tantárgyi tanterv "Előzmény" rovatában.

## Tartalom

Az évfolyamra vonatkozó tartalom megegyezik az egyes témaköröknél kifejtett tartalmak összességével.

- Vizuális nyelv 6.
- Kifejezés, képzőművészet 6.
- Vizuális kommunikáció 6.
- Tárgy- és környezetkultúra 6.
- Anyag, eszköz, technika, technológia 6.]

## Értékelés

Lásd a tantárgyi tanterv "Értékelés" rovatában.

## Feltételek

Tárgyi feltételek:

- iskolai beszerzésre javasolt:
  - -10 kg gipsz
  - 5 tubus technokol ragasztó
  - 2 tekercs enyves papírszalag/ragasztó
  - 10 ív triplex karton
  - 1 m<sup>2</sup> linóleum
  - linómetsző kések
  - festékező hengerek
  - linó nyomó festék (4-5 szín)
  - 5 pasztell készlet (10-20 darabos)
  - tanulónként 1 db olló
  - 2 csomag 10 m<sup>2</sup>-es takarófólia
  - 3 tekercs színes negatív film
  - 10 kg gyapjú alapanyag (nemezeléshez)
  - 4-5 féle ruhafesték
- egyéni beszerzésre javasolt:
  - 30 db A/3-as félfamentes rajzlap
  - 10 db A/3-as műszaki rajzlap
  - 20db 80gr-os gépírópapír
  - 1 vízfesték készlet
  - 1 tempera készlet (10 tubus)
  - egy vékony és egy vastagabb akvarell ecset
  - 1 üveg fekete tustinta
  - 1 db rajztoll
  - 2B-s és 3B-s grafitceruza
  - színesceruza készlet (12 darabos)
  - negyedíves gyűjtőmappa
- egyéb oktatási és segédeszközök:
  - diavetítő, vetítővászon, hosszabbító kábel, írásvetítő
  - 1 db fényképezőgép
  - video magnó; Tv
  - magnetofon
  - 1 rezsó
  - 1 nagy fazék
  - műalkotás reprodukciók dia képeken
  - zene kazetták

- tanulónként 1 db negyedíves rajztábla
- 5 db félíves rajztábla

**Szerző**

Heffner Anna

**Vizuális nyelv**

---

**Cél**

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

**Követelmény**

- képes (képeken is) különböző minőségű felületek, anyagok árnyalt megkülönböztetésére
- képes az anyagok, felületek legfontosabb minőségi különbségeinek érzékeltetésére a kétdimenziós ábrázolásokban (lágú, szilárd; sima, érdes)
- ismeri a színek kiemelő, értelmező szerepét, ezt a gyakorlati munka során tudatosan alkalmazza
- ismeri a (ma is használt) színszimbolika leggyakoribb példáit
- létre tud hozni képi ritmusokat
- ismeri a képi komponálásban az egyensúlyteremtés legfontosabb eszközeit, ezeket műalkotásokon szóban is képes elemezni
- meg tudja fogalmazni a különböző típusú kompozíciók, komponálási eszközök kifejező hatását
- ismeri a faktúra és textúra fogalmát

**Tartalom**

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - a színek információs értékének megfigyelése fekete-fehér és színes fotók összehasonlítása alapján
  - néhány festményen felfedezhető ecsetkezelési technika, felületkidolgozási mód megfigyelése, leírása, a megfigyelt faktúrák összehasonlítása
  - játékos gyakorlatok végzése a tapintási észlelet és a látvány összekapcsolására; a tapasztalatok szóbeli megfogalmazása
  - különböző faktúrák előállításának gyakorlása temperafestéssel, vegyes technikával
  - néhány alkotás (festmény, grafika, szobor, tárgy, épület, plakát) rajzos és szóbeli elemzése, összehasonlítása az alkotások textúrája, valamint az egyes textúrák látható tulajdonságai alapján
  - textúragyűjtemény összeállítása
  - festményeken, grafikákon, plasztikákon fellelhető rokon témák különböző típusú kompozíciós megoldásainak rajzos és szóbeli elemzése, összehasonlítása
- ismeret:
  - a színek kiemelő, értelmező szerepe
  - a színek információs értéke
  - a faktúra és a textúra
  - a képi kompozíció
  - kompozíciós eszközök: ritmus, szimmetria, aszimmetria
  - a képi egyensúly
  - a különböző típusú kompozíciók hatása
  - nyugodt és mozgalmas kompozíciók
  - arányviszonyok (szín, méret)

**Kifejezés, képzőművészet**

---

**Cél**

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]



**Követelmény**

- ismeri a vizuális, az auditív és az audio-vizuális kifejezés legfontosabb művészi formáit
- meg tudja fogalmazni a különböző művészeti ágak legfontosabb sajátosságait, vonásait
- ismertetni tudja művészi alkotásokon a különböző képzőművészeti ágak, műfajok főbb jellemzőit
- fel tudja idézni képzőművészeti alkotások (műfajonként legalább 5) legfontosabb jellemzőit, technikáit
- a leggyakoribb művészi technikákat eredeti műalkotásokon és reprodukciókon is felismeri
- ismeri a háromdimenziós (tárgy) animáció lényegét

**Tartalom**

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - művészeti élmények (képzőművészet, színház, tánc, zene, irodalom) vizuális kifejezése, feldolgozása képi, plasztikai kompozícióban
  - a képzőművészeti műfajok legfőbb jellemzőinek vizsgálata, a műfaji sajátosságok megfogalmazása
  - a bemutatott műalkotások felismerése, megnevezése
  - különböző művészeti megnyilvánulások vizsgálata, csoportosítása, művészeti ágakba sorolása
  - néhány képzőművészeti technika vizsgálata eredeti műalkotásokon és reprodukción; a vizsgált technikák felismerése, jellegzetességeinek megfogalmazása
  - egyszerű animáció készítése háromdimenziós elemekből
- ismeret:
  - különböző művészeti alkotások művészeti ágak (képzőművészet, építészet, iparművészet, film, színház, tánc, zene, irodalom) szerinti csoportjai
  - különböző képzőművészeti ágak, műfajok (festészet, szobrászat, grafika) főbb jellemzői
  - különböző kontinensekről és korokból származó, különböző képzőművészeti ágakat, műfajokat reprezentáló jellegzetes alkotások
  - különböző képzőművészeti ágakban, műfajokban alkalmazott technikák

**Vizuális kommunikáció****Cél**

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

**Követelmény**

- ábrázolásokban nézőpontváltoztatással meg tud mutatni különböző téri helyzeteket
- ki tudja választani a tárgyak legjellemzőbb (a tárgy karakterét legjobban megmutató) nézetét
- képes egyszerű építészeti rajzokat készíteni
- képes forma- és színredukcióval információk képi sűrítésére
- ismeri a szöveg és kép együttes alkalmazásának leggyakoribb eseteit
- adott szöveget egyértelműbbé tud tenni kép hozzáadásával, kép értelmét módosítani tudja szöveg hozzáadásával
- képes bizonyos szöveges információk képi "fordítására" - képi információk, magyarázó ábrák szóbeli értelmezésére
- ismeri az információ sokszorosításának leggyakoribb módjait
- ismeri a betű- és szövegek fogalmát
- képes a közvetlen kommunikációban használt nem verbális közlések, kifejezések megfogalmazására
- el tud készíteni egyszerű (5-10 fázisból álló), pontosan értelmezhető folyamatábrát

**Tartalom**

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - látvány szabadkézi rajzolása különböző nézőpontokból
  - egyszerű térosztásokat megmutató építészeti rajzok készítése
  - gondolati tartalmak, információk képi sűrítése, forma- és színredukálás
  - közérthető információs tábla készítése betű és kép felhasználásával
  - munkafolyamatot szemléltető ábrák készítése

- társak nem verbális üzeneteinek (testbeszédének) megfejtése
- különféle érzelmeket, hangulatokat kifejező arcképek, életképek megfigyelése, az érzelmi állapot, hangulat megfejtése
- különféle érzelmek, hangulatok kifejezése tekintettel, mimikával, gesztusokkal és a testtartás változtatásával
- szöveg, sajtófotó, műalkotás, használati tárgy "üzenetének" megfejtése, leírása
- írott információ átalakítása képi üzenetté
- a sokszorosított információk médiumainak számbavétele, csoportosítása
- az eredeti alkotás és a reprodukció közötti különbségek számbavétele
- reprodukálás fénymásolással
- eredeti alkotás létrehozása fénymásolt reprodukciók felhasználásával
- a képi közlések szabályainak, konvencióinak tanulmányozása ábrákon, közismert jeleken, szimbólumokon, betű- és szövegeképeken, egyszerű mozgóképi egységeken
- ismeret:
  - nézőpont jelentősége a téri helyzetek megjelenítésében (rálátás, szemmagasság, alálátás)
  - a nézőpont jelentősége a tárgyak karakterének bemutatásában
  - az építészeti rajz
  - gondolati tartalmak, információk képi sűrítését lehetővé tevő forma- és színredukció
  - a munkafolyamatot szemléltető ábra
  - a közvetlen vizuális közlés (mimika, tekintet, gesztus, testtartás)
  - a rögzített közlés, az információ (írás, műalkotás, tárgy)
  - a sokszorosított információ (könyv, reprodukció, plakát, képes folyóirat, film, video)

## Tárgy- és környezetkultúra

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- meg tudja különböztetni az emberi környezet részeit funkció alapján
- meg tudja fogalmazni saját települése (lakókörnyezete) legfontosabb jellemzőit
- el tudja végezni egyszerűbb tárgyak felmérését, dokumentálását
- ismer néhány példát az életmód és a tárgyi környezet összefüggésére
- képes múltbéli tárgyokról néhány lényeges információ leolvasására
- ismeri a tárgyrekonstrukció fogalmát, el tudja készíteni egyszerű múltbéli tárgy rekonstrukcióját

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - a tágabb környezet elemző megismerése; saját település (lakóhely) összehasonlító elemzése (hasonló és különböző típusú) településekkel tapasztalat és dokumentumok alapján
  - tárgyak, berendezések gyűjtése a környezetben, rögzítésük leírással, rajzolással, fotóval
  - egy-egy választott tárgy pontos felmérése, dokumentálása, a választás indoklása
  - múltbéli tárgy rekonstruálása, bemutatása
  - az életmód és a környezet közötti összefüggés tanulmányozása
  - a tárgyi környezet és az életmód összefüggéseire vonatkozó felmérés készítése
  - rajzos-fotós dokumentáció készítése különböző korosztályok életmódot reprezentáló környezetéről (lakószobákról, lakberendezési tárgyokról)
- ismeret:
  - a tágabb környezet
  - az épített és a természeti környezet viszonya
  - az emberi környezet részeinek funkció szerinti megkülönböztetése
  - az életmód tükröződése a tárgyi környezetben
  - a tárgyokról leolvasható információk

## Anyag, eszköz, technika, technológia

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- ismer legalább egy vegyestechnikai eljárást
- képes egyszerű levonatot készíteni monotípiával, papírmetszet technikával
- jártas legalább egy kézműves technikában (nemezelés)
- meg tudja különböztetni a tervezett és az esetleges hatásokat az alkotásokban
- ismeri és helyesen használja a lapszerkesztés során alkalmazott kifejezéseket:
  - oldalpár
  - tükörméret
  - fejléc
  - hasáb
  - betűtípus
  - betűméret

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - a vegyes technika lényegének megismerése
  - próbálkozás vegyes technikájú kép létrehozására (pl. montázs-rajzolás-festés)
  - egyszerű levonatok (monotípia, papírmetszet) készítésének tanulása
  - szöveg- és képösszeállítás, -elrendezés újságokból gyűjtött képekkel, betűkkel, fotókkal (iskolaújság-szerkesztési gyakorlat)
  - a nemezkesztés technikájának tanulása
  - szabadon választott tárgy rekonstrukciójának vagy papírmakettjének elkészítése
- ismeret:
  - vegyes technika
  - a tervezett és az esetleges hatások az alkotásokban
  - egyszerű levonatok (monotípia, papírmetszet)
  - szöveggalkotási és képösszeállítási technikák (újságokból gyűjtött fotókkal, betűkkel)
  - kézműves technikák (nemezelés), modellezés

## Vizuális nevelés 7

---

Szerkezet: párhuzamos

### Részei

Vizuális nyelv	44. oldal
Kifejezés, képzőművészet	45. oldal
Vizuális kommunikáció	46. oldal
Tárgy- és környezetkultúra	47. oldal
Anyag, eszköz, technika, technológia	48. oldal

### Óraszám

Iskolai: 74 óra

### Cél

- a fény-árnyék, a megvilágítás érzelmeket, hangulatokat kifejező alkotásokban betöltött szerepének megismerése
- a tónusérzékenység, színérzékenység fokozása

- fény- és szintani ismeretek elsajátítása
- az összehasonlító műelemzőképesség fejlesztése
- ismeretek szerzése műalkotásokról, hagyományos és új médiumokról
- a hang és a látvány kapcsolatának megfigyelése, elemző vizsgálata
- jártasság kialakítása a műszaki és az építészeti rajz olvasásában
- az axonometrikus ábrázolás alapjainak elsajátítása
- a tömegkommunikáció néhány formájának elemző vizsgálata
- tárgyegyüttesek látványszerű ábrázolásának gyakorlása
- mesterséges és természeti formák értelmező rajzolásának gyakorlása
- a reklámok elemző vizsgálata
- ismeretek szerzése a tárgyak sokszorosításának módjairól
- alapvető fotográfiai ismeretek elsajátítása

### Követelmény

- alkalmazza a fény-árnyékot a térmélység, a plasztikus forma megjelenítésében
- figyelembe veszi a színek optikai és érzelmi hatását a kifejező és tervezői munkáiban
- ismeri a mozgás művészi kifejezésének konvencióit
- megadott szempontok alapján össze tud hasonlítani műalkotásokat
- ismeri a fotó- és filmművészet legfontosabb sajátosságait
- ismeri az emberi beszéd, a zene, a zörejek látványértelmezésben betöltött szerepét
- ismeri és használja a műszaki és az építészeti rajz leggyakoribb jelzéseit
- ismeri a reklám leggyakoribb megjelenési formáit, a reklámok legfontosabb jellemzőit, működési mechanizmusát
- ismeri a sajtó és a rádiózás szerepét, a sajtótermékek, rádióműsorok legismertebb kategóriáit
- saját tervei alapján el tud készíteni egyszerű tárgyat
- ismeri a sokszorosított tárgyak előállításának módjait
- ismeri a hagyományos sokszorosító grafikai eljárásokat, egyikben megfelelő jártassággal rendelkezik
- ismeri a fotóeljárás lényegét

[Megj.: A követelmények részletező kifejtése a témánál található.]

### Előzmény

Lásd a tantárgyi tanterv "Előzmény" rovatában.

### Tartalom

Az évfolyamra vonatkozó tartalom megegyezik az egyes témaköröknél kifejtett tartalmak összességével.

- Vizuális nyelv 7.
- Kifejezés, képzőművészet 7.
- Vizuális kommunikáció 7.
- Tárgy- és környezetkultúra 7.
- Anyag, eszköz, technika, technológia 7.

### Értékelés

Lásd a tantárgyi tanterv "Értékelés" rovatában.

### Feltételek

Tárgyi feltételek:

- iskolai beszerzésre javasolt (fogyóanyagok):
  - 5 ív fotókarton
  - 1 tekercs ckiccpapír
  - tanulónként 5 db A/5-ös doku fotópapír
  - 5 tubus technokol ragasztó
  - 5 tubus linófesték

- hígító
- hívó és fixír
- (dobozos) tempera alapszínekben és fekete
- fehér; tanulónként 1 üveg tustinta
- egyéni beszerzésre javasolt:
  - 10 db A/3-as műszaki rajzlap
  - 10 db A/4-es műszaki rajzlap
  - 30 db A/4-es félfamentes rajzlap
  - 1 csomag írólap vagy géppapír
  - vízfesték készlet (12 színû)
  - 1-1 vékony és vastag ecset
  - 6 B-től 2 H-ig grafitceruzák (3-4 db)
  - 2 tubus ragasztó
  - szerkesztőkészlet (vonalzók: 2 derékszögû, 1 egyenes; körzõ)
  - 1 csomag színespapír
  - 1 db sima füzet
  - A/4-es irattartó tömb
  - negyedíves gyûjtõmappa
- egyéb oktatási segédeszközök:
  - kézi reflektor;
  - írásvetítõ
  - színes fóliák
  - diavetítõ; vetítõ vászon; hosszabbító kábel
  - színes diaposzítív reprodukciók
  - video magno; Tv
  - mûsoros kazetták
  - osztályonként 2 db üres video kazetta
  - fényképezõgép; 1 db állvány
  - rádiós magnó; 2 db üres magnókazetta
  - 4 db mûanyag hívótál; 4 db fotós csipesz; 4 db fotóhenger; 100 db ruhacsipesz; 6 db 30x40cm-es üveglap; táblai vonalzó (egyenes és 2 db háromszög); körzõ; beállítási tárgyak (síklapú és forgástestek);
  - tanulónként: 1 db negyedíves rajztábla
  - 1 db 50 cm-es vonalzó
  - tollszár és tollhegy

### Szerzõ

Deszpot Gabriella

## Vizuális nyelv

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- ismeri és a gyakorlatban a kifejezési szándéknak megfelelően ki tudja választani a legalkalmasabb megvilágítást (szórt fény, irányított fény, ellenfény, frontális megvilágítás)
- ismeri az alapszíneket és a kiegészítõszíneket, a fényszín és a festék
- szín közötti különbséget, a komplementer, a színátmenet, a színreflex fogalmát
- ismeri és meg tudja fogalmazni az összeadó és a kivonó színkeverés lényegét
- ismeri a színek térhatását, a tónus- és szíkontrasztok feszültségkeltõ hatását, az alkotó, tervezõ munka során ezeket számításba veszi
- ismeri a kontrasztillúzió és az utókép lényegét

## Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - kísérlet különböző típusú megvilágításokkal
  - különféle szintani ábrák és makettek megszerkesztése, festése
  - színes árnyékok előállítása és komponálása térben
  - festmény színbeli áthangolása
  - az észlelési zavarokra épülő ábrák, játékok készítése
- ismeret:
  - fénytani ismeretek
  - a megvilágítás típusai (szórt fény, irányított fény; ellenfény, frontális megvilágítás)
  - az összeadó és kivonó színkeverés
  - komplementer színek
  - dekoratív színharmóniák
  - szíkontrasztok
  - a színek térhatása
  - optikai csalódások: a téves tónusérzékelésen, a kontrasztillúzió, a téves méretérzékelésből fakadó, a forma osztásából adódó észlelési zavarok
  - az utókép

## Kifejezés, képzőművészet

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- meg tudja különböztetni a statikus és dinamikus testhelyzeteket
- ismeri a kontraposzt lényegét
- mozgást képes (legalább 3 fázisával) megjeleníteni
- ismeri a fotóétüd fogalmát
- ismeri a mozgóképi kifejezés (némafilm és hangosfilm) legfontosabb sajátosságait
- ismeri a beszéd, a zene, a zörejek látványéltelmezésben betöltött szerepét
- át tud értelmezni képeket szöveggel, látvánnyal, hanggal
- kép és szöveg együttes alkalmazásával el tud "mesélni" kitalált történetet, megtörtént eseményt
- ismeri a "dokumentum" és a "fikció" fogalmát
- képes műalkotások kompozícióját megragadó két- és háromdimenziós vázlatot készíteni

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - mozgást ábrázoló fotók és képregények gyűjtése, rendszerezése
  - fázisrajzok készítése, mozdulatvázlatok
  - képregény készítése (kép és szöveg együttes használata)
  - rajzfilm terv vagy animációs ill. rajzfilm készítése
  - gyűjtött képekből fotóétüd, képes történet összeállítása
  - fotók, plakátok, karikatúrák átértelmezése szövegváltoztatással
  - műalkotások elemzése
  - másolatok, vázlatok készítése kiválasztott műről különböző technikákkal
  - önálló témakutatás
  - művészeti kiállítások, múzeumlátogatás során szerzett élmények közös szóbeli feldolgozása
  - filmélmények közös feldolgozása
- ismeret:
  - mozgás, az idő megjelenítése álló- és mozgóképeken
  - a képregény

- szöveg és kép összekapcsolásának lehetőségei
- a filmművészet
- a rajzfilm
- némafilm, hangosfilm
- dokumentum, fikció
- művészeti ismeretek: vizuális művészeti ágak (képzőművészet, film, iparművészet, építészet), műfajok, műtípusok, ábrázolási és kifejezési konvenciók kialakulása
- a művészet szerepe a különböző korokban és kultúrákban
- néhány kiemelkedő alkotás és alkotó
- speciális művészeti technikák

## Vizuális kommunikáció

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- el tudja készíteni egyszerű geometrikus test axonometrikus rajzát
- ismeri a műszaki szabvány fogalmát, jelentőségét
- kisléptékű szerkezeteket, tárgyakat képes emlékezetből lerajzolni, szerkezetüket rajzzal értelmezni
- megközelítő pontossággal tudja rajzban visszaadni tárgyegyüttesek elemeinek arányviszonyait
- ismeri az aranymetszést
- vonallal és árnyékolással meg tud jeleníteni síklapú és forgástestekből álló tárgyegyüttest
- ismeri, és amennyiben szükséges, alkalmazni tudja a rajzolás során a "befoglaló formát", a "nem látható éleket", a "forgástengelyt", az irány- és arányméréseket
- ismeri és a plasztikus formák megjelenítése során alkalmazza az önárnyék, vetett árnyék és reflex jelenségeket
- képes fényképeket a készítő/felhasználó szándéka alapján csoportosítani (emlékkép, családi kép, sajtófotó, dokumentum fotó, reklám, művészi alkotás)
- ismeri a fotómontázs lényegét
- fotómontázzsal meg tud jeleníteni érzelmeket, hangulatokat, elvont gondolatokat
- ismeri és helyesen használja a "médiium" és "média" elnevezéseket
- ismeri a sajtótermékek és a rádiózás jelentőségét, legfontosabb jellegzetességeit, képes a kiadványokat, műsorokat különböző szempontok alapján csoportosítani
- ismeri a reklám leggyakoribb megjelenési formáit, a reklámkészítés legfontosabb szempontjait (ki reklámoz, mit, kinek és hogyan?)
- ismeri a csomagolás funkcióit
- el tudja készíteni egy tárgy meghatározott célú csomagolását
- el tud készíteni egyszerű figyelemfelkeltő plakátot szabadon választott technikával

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - adott irodalmi mű illusztrálása szabadon választott technikával
  - axonometrikus ábrák szerkesztése
  - síklapú és forgástestek szabadkézi rajzolása modell után vonalakkal, ill. a plasztikus formákat kifejező fény-árnyék hatások visszaadása árnyékolással
  - kompozíciós feladatok
  - mesterséges és természeti formák értelmező rajzolása: a tagolódás, a szerkezeti felépítés, a plasztikusság megjelenítése
  - szabadkézi rajzok készítése emlékezet után egyszerű kisléptékű szerkezetekről, tárgyakról
  - természetes formák, ill. azok fotóinak gyűjtése, színes tanulmányrajzok készítése
  - rádió- és tévéreklámok gyűjtése
  - plakátok, szórólapok, újságbeli hirdetések gyűjtése, rendszerezése

- egy tárgy csomagolásának megtervezése
- plakát készítése aktuális témában
- saját vagy osztályújság szerkesztése
- fotogramok készítése
- fotók készítése különböző módokon
- fotómontázsok alkotása adott témában
- választott esemény vagy árucikk reklámjának elkészítése szabadon választott technikával
- ismeret:
  - a kép mint illusztráció
  - az axonometrikus ábrázolás
  - mesterséges és természetes formák felépítése, szerkezete, plasztikus megjelenése
  - önárnyék, vetett árnyék, reflex
  - a fény-árnyék szerepe a térérzékelésben
  - a magyarázó rajz
  - a tömegkommunikáció legfontosabb médiumai
  - az alkalmazott grafika
  - a csomagolás funkciói, módjai
  - a plakát és egyéb nyomtatott reklámanyagok
  - a rádiózás és a sajtótermékek
  - kiadványok és műsorok kategorizálása különböző szempontok alapján
  - a fotográfia
  - fényképezés fényképezőgéppel és anélkül
  - a fekete-fehér és színes fotózás

## Tárgy- és környezetkultúra

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- szemléltetni tudja elképzelt tárgy működését, ki tudja választani saját tervezésű tárgyához a legalkalmasabb anyagot, a kivitelezés technikáját
- képes a tervezés és a kivitelezés lépéseinek ésszerű megtervezésére, elvégzésére
- elemezni tudja tárgyak rendeltetésének, formájának és anyagának összefüggését
- ismeri a tárgyak sokszorosításának néhány módját
- ismeri a design fogalmát
- ismeri az ipari előállítású tárgyak tervezésének folyamatát
- ismeri a tárgyak ipari előállításának lépéseit
- ismeri és helyesen használja a "prototípus" és a "cél gép" elnevezéseket

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - egyedi tárgy tervezése és kivitelezése
  - öntéssel sokszorosítható használati tárgy tervezése és kivitelezése
  - formatervezett tárgyak képeinek gyűjtése és rendszerezése
  - az iparilag sokszorosítható tárgyak előállításának elemző megismerése
- ismeret:
  - kézműves technikák és iparilag előállított tárgyak
  - a design
  - tárgyak ipari előállításának lépései
  - az egyedi és a sokszorosított tárgy
  - a tárgy rendeltetésének és formájának összefüggése
  - a tárgy rendeltetésének és anyagának összefüggése



## Anyag, eszköz, technika, technológia

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- ismeri a hagyományos művészi sokszorosító eljárásokat (frottázs, fametszet, linómetszet, rézkarc, litográfia, szitanyomás)
- ismeri a magas, a sík és a mélynyomás lényegét
- ismeri a nyomtatás során használt leggyakoribb kifejezéseket (nyomódúc, prés, festékező henger, nyomó forma készítés)
- jártas legalább egy (egyéniileg választott) képalkotó technikában
- ismeri a tárgyak sokszorosításának leggyakoribb módjait
- jártas legalább egy kép, illetve tárgy sokszorosító eljárás alkalmazásában
- ismer néhány csomagolási eljárást
- ismeri a fotográfia alapvető eljárásait
- ismeri a következő elnevezéseket:
  - fotogram
  - dagerotípiá
  - camera obscura
  - fényérzékenység
  - előhívás
  - fixálás
  - blende
  - exponálás
- ismeri a "kollázs" és a "montázs" fogalmát
- meg tud tervezni és el tud készíteni rövid, dekoratív hatású feliratot

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - textúrák és faktúrák gyűjtése
  - különféle grafikai eszközök és anyagok kipróbálása, használata
  - makettek, öntvények, nyomatok készítése
  - kollázs, montázs készítése
  - szerkesztés, rajzolás
  - montírozás
  - fotózás, fotómontázs készítése
  - egyes technikák megismerése műalkotások elemzése során
- ismeret:
  - az egyedi grafika eszközeinek sajátos kifejezési lehetőségei
  - a sokszorosító grafika eljárásai (magas, sík és mélynyomás)
  - a szövegírás technikái
  - a fotográfia alapvető eljárásai
  - modellezés, konstruálás egyszerű anyagokból

## Vizuális nevelés 8

---

### Részei

Vizuális nyelv	50. oldal
Kifejezés, képzőművészet	51. oldal
Vizuális kommunikáció	52. oldal
Tárgy- és környezetkultúra	53. oldal

Anyag, eszköz, technika, technológia

53. oldal

## Óraszám

Iskolai: 74 óra

## Cél

- a stílus fogalmának, műalkotások, tárgyak, egyes korszakok, alkotók stílusjegyeinek megismerése
- a téma és a kifejezés kapcsolatának vizsgálata képzőművészeti alkotásokon
- jártasság kialakítása érzelmek, hangulatok képi, plasztikai megjelenítésében
- jártasság kialakítása múzeum vagy kiállítások, színházi előadások, filmnézés során szerzett művészi élmény verbális megfogalmazásában
- ismeretek szerzése képzőművészeti ágakról, műfajokról, azok kialakulásáról, különböző korokból és kontinensekről származó művészeti alkotásokról
- ismeretek szerzése az építészethez kapcsolódó művészi alkotásokról
- a műszaki ábrázolóképeség fejlesztése
- a legfontosabb térábrázolási konvenciók megismerése
- ismeretek szerzése a tömegkommunikáció legfontosabb formáiról, ezek jellegzetességeiről
- ismeretek szerzése a mozgóképi kifejezés elemi eszközeiről
- a technikai képírás különböző formáinak megismerése
- jártasság kialakítása tárgyak, épületek stílusjegyek alapján történő csoportosításában
- egyénileg választott technika készség szintű elsajátítása

## Követelmény

- fel tudja sorolni a stílust kialakító természeti és társadalmi tényezőket
- műalkotásokon, épületeken, tárgyakon felismeri a legjellegzetesebb művészeti korszakok, alkotók stílusjegyeit
- ismeri az építészet és a társművészetek kapcsolatának leggyakoribb formáit
- képes mértani testeket síkábrázolások alapján rekonstruálni
- ismeri az egy- és kétiránypontos perspektíva lényegét
- ismeri a tömegkommunikáció legfontosabb formáinak (sajtó, rádió, televízió) jellegzetességeit, különböző funkcióit
- ismeri a technikai képírás különböző formáinak (fotó, video, digitális kép) néhány jellegzetességét
- ismeri a mozgóképi közlés alvető kifejezőeszközzeit
- ismeri a téralakítás különböző módjait
- ismeri az építészeti rajzok legfontosabb jelzéseit
- jártas legalább egy (egyéni választott) művészi technika alkalmazásában

[Megj.: A követelmények részletező kifejtése a témánál található.]

## Előzmény

Lásd a tantárgyi tanterv "Előzmény" rovatában.

## Tartalom

Az évfolyamra vonatkozó tartalom megegyezik az egyes témaköröknél kifejtett tartalmak összességével.

- Vizuális nyelv 8.
- Kifejezés, képzőművészet 8.
- Vizuális kommunikáció 8.
- Tárgy- és környezetkultúra 8.
- Anyag, eszköz, technika, technológia 8.]

## Értékelés

Lásd a tantárgyi tanterv "Értékelés" rovatában.

## Feltételek

Tárgyi feltételek:

- iskolai beszerzésre javasolt:
  - 10 ív triplex karton
  - 10 ív dipa karton
  - 5 technokol ragasztó
  - széles hegyű filctollak
  - 5 kg gipsz
  - 2 kg plasztilin;
  - tanulónként 5 db hurkapálca
  - tanulónként 0,5 kg agyag
- egyéni beszerzésre javasolt:
  - 10 db A/3-as műszaki rajzlap
  - 10 db A/4-es műszaki rajzlap
  - 30 db A/4-es félfamentes rajzlap
  - 1 csomag írólap vagy géppapír
  - vízfesték készlet (12 színű)
  - 1-1 vékony és vastag ecset
  - 6 B-től 2 H-ig grafitceruzák (3-4 db)
  - 12-24 db-os filctollkészlet
  - 1 tubus ragasztó
  - szerkesztőkészlet (vonalzók: 2 derékszögű, 1 egyenes; körző)
  - 1 csomag színespapír
  - 1 db sima füzet
  - A/4-es irattartó tömb
  - negyedíves gyűjtőmappa
- egyéb oktatási segédeszközök:
  - írásvetítő
  - diavetítő, vetítövásznon, hosszabbító kábel
  - színes diapozitív reprodukciók
  - video magno, Tv
  - videokamera, állvány
  - egy kézi reflektor
  - 3 db üres video kazetta
  - 1 db átjátszó kábel
  - táblai körző és vonalzó (háromszög, egyenes)
  - 2 db erősebb tapétavágó kés
  - 3 db olló
  - 3 db félíves mappa
  - tanulónként 1 db negyedíves rajztábla

## Szerző

Deszpot Gabriella

## Vizuális nyelv

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- képes stíluspárhuzamok felismerésére zenei, irodalmi, képzőművészeti alkotásokban
- felismeri legalább 3 különböző korszak jellegzetes stílusát, és legalább 3 alkotó egyéni stílusát

- egy választott stílus jellegzetes jegyeit következetesen tudja alkalmazni egy dekoratív minta vagy tárgy tervezésénél, vagy a képkalkítás során
- ismeri az összehasonlító stíluselemzés lényegét
- felismeri épületek, tárgyak, képzőművészeti alkotások rokonságát stílusjegyeik alapján

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - a vizuális nyelv elemeinek, azok használatának megfigyelése különböző stílusú műalkotásokon
  - az egyéni stílus és a korstílus vizsgálata különböző korokból és kontinensekről származó műalkotásokon
  - korra, stílusra jellemző kompozíciós megoldások vizsgálata
  - egy-egy korszak stílusát reprezentáló művészeti reprodukciók gyűjtése
  - zenei, irodalmi, képzőművészeti stíluspárhuzamok keresése
  - saját festményének, rajzának más stílusú feldolgozása
- ismeret:
  - a stílust alakító természeti és társadalmi tényezők
  - a korszellem és a művész egyénisége
  - korszakok, alkotók stílusjegyei

## Kifejezés, képzőművészet

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- természetutáni ábrázolásokban, műalkotások képi, plasztikai átírásaiban is képes adott hangulatot, lelkiállapotot érzékeltetni
- ismertetni tudja a tanult műfajokat, műtípusokat, technikákat (fresko, secco, gouash, olaj, akril, mozaik, ready made, ...)
- ismeri az építészet és a társzművészetek kapcsolatának néhány kiemelkedő példáját különböző korokból, kultúrákból
- ismeri és helyesen használja a "helyspecifikus alkotás", a "murális mű", a "panno" elnevezéseket
- művészi alkotásokat képes stílusjegyeik alapján csoportosítani
- fel tud sorolni épületeket, amelyek hatását jelentős mértékben befolyásolják a társzművészeti hatások
- különbséget tud tenni a leírás, az értelmezés és a kritika között
- különbséget tud tenni a kifejező ábrázolás, a látványszerű rajz és az értelmező rajz között

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - különböző látványok, műalkotások képi, plasztikai átírásai egy adott hangulat, lelkiállapot kifejezésének szándékával
  - hangulatok, érzelmek kifejezése különböző témák feldolgozása során
  - adott téma képi feldolgozása során különböző kompozíciós megoldások kipróbálása
  - képek gyűjtése, rendszerezése
  - különböző korszakokból kiválasztott festmények, szobrok, épületek elemzését célzó gyakorlati feladatok (másolás, átírás, makettezés)
  - művészeti kiállítások, múzeumlátogatás megtekintése során szerzett élmények közös szóbeli feldolgozása
  - kiállítás rendezése
- ismeret:
  - a téma és a kifejezés kapcsolata
  - a személyiség tükröződése a téma, a technika, a szín, a kompozíciós megoldások választásában
  - a művészetek kezdetei, a műfajok szétválása
  - a művészeti ágak, műfajok, műtípusok

- a festészet, szobrászat lényeges sajátosságai és technikái
- a tanult művészeti ágazatokat, műfajokat reprezentáló alkotások és alkotók
- ábrázolási és kifejezési konvenciók
- építészet és társzművészetek
- a "helyspecifikus" alkotások

## Vizuális kommunikáció

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- jártas a mértani testek síkábrázolásában (amely alapján rekonstrukciójuk elvégezhető)
- el tudja készíteni egyszerű szerkezet, tárgy műszaki rajzát
- meg tudja szerkeszteni egy kocka perspektív képét
- ismeri a szerkesztések során használt kifejezéseket (nézetrend, képsíkok, vetítősugarak)
- ismeri elmúlt korok (legalább három különböző) térábrázolási konvencióit
- meg tud jeleníteni mennyiségi viszonyokat szemléltető ábrán
- ismeri a fotó, a film, a televízió, a digitális kép néhány sajátosságát
- ismeri a képkivágás, a kameraállás, a megvilágítás jelentőségét
- ismeri a kép és hang montázs lényegét
- el tudja készíteni egy rövid jelenet vázlatát

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - csonkolt mértani formák rajzolása vetületi ábrázolással
  - testek rekonstrukciója síkból térbe és viszont
  - palástszerkesztés, modellezés
  - grafikonok, feliratok készítése
  - piktogram-gyűjtemény készítése, azok értelmezése, csoportosítás
  - piktogramrendszer tervezése, kivitelezése konkrét középületbe
  - műszaki rajz készítése
  - mennyiségi viszonyokat szemléltető ábra készítése
  - műszaki rajzok, szerelési ábrák értelmezése
  - rövidfilmek, filmrészletek elemzése
  - a televíziózás hatásának elemzése
  - a forgatókönyv elemeinek megismerése
  - filmrészlet forgatókönyv-vázlatának elkészítése
  - rövid snittek felvétele videokamerával
  - rövid kép-hang montázs elkészítése
- ismeret:
  - a műszaki ábrázolás konvenciói
  - térábrázolási konvenciók a különböző korokban és kultúrákban
  - az egy és két irányponthoz tartozó perspektíva
  - a modern középületek tájékoztató rendszere (feliratok, piktogramok)
  - a tömegkommunikáció legfontosabb formái (sajtó, rádió, Tv)
  - a technikai képrajz különböző formái (fotó, film, televízió, digitális kép)
  - a mozgókép alkalmazási területei
  - a mozgókép kifejező eszközei (képkivágás, kameraállás, megvilágítás, kép és hang montázs)

## Tárgy- és környezetkultúra

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- képes egy tárgyat más értelmes tárggyá átalakítani
- képes belső és külső terek funkciójára következtetni
- képes csupán építészeti rajzok alapján is az épület lehetséges funkcióira következtetni
- ismeri a belső terek átalakításának legegyszerűbb módjait (burkolat, szín, világítás, berendezés megváltoztatása)
- képes belső teret más funkció betöltéséhez átrendezni
- képes tárgyakat, épületeket stílusjegyek alapján csoportosítani
- ismeri a modern építészet legjellegzetesebb szerkezeti megoldásait
- ismeri a modern építészet néhány kiemelkedő alkotását
- ismeri a belsőépítészeti, a lakáskultúra fogalmát

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - tárgyak átalakítása az eredeti funkció megváltoztatása céljából
  - épület, belső tér átalakításának tervezése a funkció megváltoztatása céljából
  - épületek, tárgyak elemző vizsgálata
  - múltbeli tárgyak, épületek és jelenkori megfelelőik összehasonlítása
  - választott tárgy- vagy épülettípus változatait dokumentáló mappa készítése (különböző korokból, kontinensekről vett példákkal)
  - egy választott épület makettjének elkészítése
- ismeret:
  - a belső tér és az épületkülső kapcsolata
  - a funkció tükröződése az épület külső megjelenésében
  - a funkció és a belső téralakítás kapcsolata
  - az épület és a környezet kapcsolata
  - belsőépítészet, lakáskultúra
  - a tárgyakról leolvasható információ
  - egy-egy kor uralkodó művészeti stílusának megjelenése az építményeken, használati tárgyakon
  - a modern építészet legjellegzetesebb szerkezeti megoldásai

## Anyag, eszköz, technika, technológia

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- jártas a tollal, náddal, szénrel történő rajzolásban
- ismeri a leggyakoribb képzőművészeti technikákat
- ismer néhány jellegzetesen 20. századi technikát
- jártas néhány modellező technika alkalmazásában
- önállóan létre tud hozni egyszerű működő szerkezetet
- ki tudja választani a célnak legmegfelelőbb anyagokat, technikákat
- a közlési szándéknak megfelelően képes vegyestechnikák kísérletezéssel történő létrehozására, alkalmazására
- ismeri a tömegkommunikáció médiumait
- ismeri a mozgókép előállításának technikai feltételeit

- ismeri az építészethez kapcsolódó művészi alkotások technikai eljárásait

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - rajzolás tollal, náddal, szénrel
  - különböző anyagok kipróbálása, használata, technikai kísérletek
  - vegyes technikák, montázs, kollázs
  - makett készítése
  - videofelvétel
  - modellezés, konstruálás
  - feliratok, piktogramok szerkesztése, sokszorosítása
  - egyes technikák megismerése műalkotások elemzése során
- ismeret:
  - az elemzéssel megismert művészi technikák
  - a mozgókép

## Vizuális nevelés 9

Szerkezet: párhuzamos

### Részei

Vizuális nyelv	56. oldal
Kifejezés, képzőművészet	57. oldal
Vizuális kommunikáció	57. oldal
Tárgy- és környezetkultúra	58. oldal
Anyag, eszköz, technika, technológia	59. oldal

### Óraszám

Iskolai: 55 óra

### Cél

- a látványértelmezés során érvényesülő legfontosabb törvényszerűségek megismerése
- a térbeli tájékozódásban, a látványértelmezésben szerepet játszó tényezők számbavétele
- a fogalmi és képi kifejezés sajátosságainak megismerése
- a képi megjelenítő képesség fejlesztése
- a műelemző készség fejlesztése
- művészettörténeti ismeretek elsajátítása
- árnyaltabb önkép kialakítása
- jártasság kialakítása a geometriai térábrázolás néhány hagyományos rendszerében
- az önálló ismeretszerző és feladatmegoldó képesség fejlesztése
- az empátia fejlesztése
- készség kialakítása az anyagok és az energia gazdaságos kihasználására
- néhány különleges technika kipróbálása
- a fotó- és videotechnika alapvető sajátosságainak megismerése
- ismeretek szerzése a műanyagokról

### Követelmény

- ismeri a látványértelmezés során érvényesülő legfontosabb törvényszerűségeket
- ismeri a különböző érzékszervektől kapott információk szerepét a térbeli tájékozódásban
- legalább egy technikával létre tud hozni elvont tartalmú képi közléseket
- ismeri a tanult művészettörténeti korszakok leglényegesebb vonásait, a korszakot reprezentáló néhány kiemelkedő alkotást, alkotót
- ismeri a tanult térábrázolási rendszerek lényegét, a szerkesztések menetét

- el tudja végezni a tárgy tervezéséhez szükséges kutatást, felmérést
- érvényesíteni tudja a gazdaságosság szempontjait a tervezés során
- ismeri a fotó- és videotechnika alapvető sajátosságait
- ismeri a leggyakrabban használt műanyagokat
- ismer néhány különleges művészi technikát

[Megj.: A követelmények részletező kifejtése a témáknál található.]

### Előzmény

Lásd a tantárgyi tanterv "Előzmény" rovatában.

### Tartalom

Az évfolyamra vonatkozó tartalom megegyezik az egyes témaköröknél kifejtett tartalmak összességével.

- Vizuális nyelv 9.
- Kifejezés, képzőművészet 9.
- Vizuális kommunikáció 9.
- Tárgy- és környezetkultúra 9.
- Anyag, eszköz, technika, technológia 9.

### Értékelés

Lásd a tantárgyi tanterv "Értékelés" rovatában.

### Feltételek

Tárgyi feltételek:

- iskolai beszerzésre javasolt:
  - 10 ív triplex karton
  - 5 technokol ragasztó
  - 5 dl fixatív denaturált szesz
  - terpentín
  - 1 l plextol
  - ruhajelző tinta
  - hívó
  - fixír
- egyéni beszerzésre javasolt:
  - 20 db A/3-as műszaki rajzlap
  - 10 db féllíves műszaki rajzlap
  - 30 db A/4-es gépirópapír
  - temperafesték (10 tubus)
  - akvarell készlet
  - akvarell ecsetek
  - grafitceruzák: 2B, 3B, HB, 2H
  - rajzszén
  - gyúrható gumi
  - vonalzók
  - körző
  - A/4-es irattartó
  - féllíves gyűjtőmappa;
- egyéb oktatási segédeszközök:
  - írásvetítő
  - diavetítő; vetítővászon; hosszabbító kábel;
  - színes diaposzítív reprodukciók
  - video magnó; műsoros videokazetták; Tv
  - rádiós magnetofon



- kézi reflektor
- táblai körző és vonalzó (háromszög és egyenes)
- 2 db műanyag hívó tál; 2 db fotós csipesz
- mérőszalag (2 m)
- tanulónként 1 db félíves rajztábla

ajánlott még:

- video kamera, állvány; 3 db üres videokazetta

### Szerzők

Sinkó István

Bodóczky István

## Vizuális nyelv

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- ismeri a látványértelmezés során érvényesülő "egyszerűség elvét" és a "kiéleződés-kiegyenlítődés" jelenségét
- ismeri a képi-gondolati asszociációk jelentőségét a látványértelmezésben
- ismeri a hallás, szaglás, tapintás, kinetikus érzékelés térbeli tájékozódásban betöltött szerepét
- tapintás útján szerzett információkat rajzban meg tud jeleníteni
- képes a hang és kép együttes hatásának elemző vizsgálatára
- ismeri a kép és szöveg együttes alkalmazásának művészi formáit (illusztráció, képvers, művészkönyv, tipográfia)
- ismeri az "anamorfózis" és a "szinesztézia" lényegét

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - a látás mechanizmusának áttekintése
  - a téves hipotézisből adódó illúziók vizsgálata
  - a térmélység érzékeltetése két dimenzióban (a legalapvetőbb módszerek gyakorlati kipróbálása grafikai, festői eszközökkel)
  - a látvány értelmzésénél érvényesülő legfontosabb törvényszerűségek vizsgálata
  - a képi, gondolati asszociációk vizsgálata
  - a tágabb értelemben vett nézőpont jelentőségét tudatosító feladatok megoldása
  - játékok a különböző nézőpontból származó illúziókkal (perspektívakorrekciók, anamorfózis)
  - a látás és hallás kapcsolatát bemutató hangképek, hangjátékok felvétele
  - a taktilis és vizuális érzékelés kapcsolatát szemléltető gyakorlatok elvégzése
  - a verbális és vizuális (fogalmi és képi) kifejezés sajátosságainak vizsgálata
  - kép és szöveg együttes alkalmazása (képvers, művészkönyv, plakát készítése)
- ismeret:
  - a vizuális észlelés
  - téves hipotézisből adódó illúziók
  - a térmélység vizuális észlelése
  - a látvány értelmzése (egyszerűség elve; kiegyenlítődés-kiéleződés)
  - képi gondolati asszociációk
  - a nézőpont
  - a nézőpontból adódó illúziók
  - az érzékelés más formáinak (hallás, tapintás, szaglás, kinetikus érzékelés) szerepe a látvány értelmzésében, térbeli tájékozódásban

- szinesztézia
- a verbális és vizuális kifejezés jellege
- kép és írott szöveg kapcsolata (illusztráció, művészkönyv, képvers, tipográfia)

## Kifejezés, képzőművészet

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- képes érzelmeket, lelkiállapotokat, elvont gondolatokat két- és háromdimenziós alkotásokban megjeleníteni
- ismeri a "projekció", az "antropomorfizálás" és a "parafrázis" lényegét
- szabadkézi rajzaiban a kifejezésnek megfelelően használja a különböző minőségű vonalakat
- jártas megadott elképzelt színek kikeverésében
- meg tudja fogalmazni a tanult művészettörténeti korszakok leglényegesebb vonásait, fel tudja sorolni a korszak legkiemelkedőbb alkotásait, alkotóit
- képes önálló, írásos műalkotáselemzést készíteni
- művészeti élményeit szóban meg tudja fogalmazni
- ismeri a műelemzés legfontosabb módszereit
- ismeretekkel rendelkezik az alkotás születésének folyamatáról és alkotói módszerekről

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - érzelmek, elvont gondolatok kifejezése különböző témákban és ábrázoló eszközökkel
  - kifejezés csak színnel, vonallal, elvont formákkal
  - ábrázolás átértelmezése színnel
  - érzelmek, lelkiállapotok, elvont gondolatok kivetítése a környezetbe, festés, kollázs-, fotó-, objekt-, assemblage készítés
  - ismert műalkotások, plakátok átértelmezése, a formák, a színek vagy/és szöveg megváltoztatásával
  - művészettörténeti korszakok tanulmányozása
  - tárlatlátogatás során szerzett élmények közös szóbeli feldolgozása
  - önálló írásos műalkotáselemzés
  - az alkotás folyamata és alkotói módszerek tanulmányozása
- ismeret:
  - a projekció
  - az antropomorfizálás
  - a parafrázis
  - műelemzési és művészettörténeti ismeretek
  - Európa és más kontinensek művészetének története a 15. század végéig

## Vizuális kommunikáció

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- meg tudja választani a kommunikációs helyzetnek megfelelő médiumot
- meg tudja tervezni a mozgóképek hatását erősítő, értelmezését segítő hangmontázst
- el tudja készíteni mozgóképi közlés (saját történet, egyszerű esemény) képes forgatókönyvét
- képes nem vizuális természetű információk vizuális hatáselemekkel történő megjelenítésére, el tud készíteni egyszerű szerelési ábrát, "robbantott ábrát"

- meg tudja szerkeszteni egyszerű térformák képét a Monge-féle vetületi rendszerben, a Cavalier axonometria és a kétiránypontos perspektíva szabályai szerint

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - kommunikációs gyakorlatok különböző médiumok segítségével (álló és mozgó kép rögzítése, hangrögzítés)
  - álló képekben rögzített információk elemzése (térkép, szabásminta, festmény, jelek, jelképek, grafikonok)
  - információk képi rögzítésének gyakorlása (értelmező rajz, robbantott ábra, folyamatábra, mozgásdiagram, stroboszkópikus ábra)
  - egyszerű térformák, tárgyak térbeli helyzetének megjelenítése hagyományos ábrázoló geometriai rendszerekkel
  - az időbeliség kifejezésének vizsgálata állóképeken, mozgó műalkotásokon és mozgóképeken
  - a mozgóképi kifejezés sajátosságainak vizsgálata
  - tervezett rövidfilm, filmrészlet képes forgatókönyvnek elkészítése
- ismeret:
  - a kommunikáció médiumainak csoportosítása (vizuális, auditív, audiovizuális)
  - statikus látványban rögzíthető információk (gondolatok, ismeretek, közlések) megjelenítése ábrákban, tárgyakban, festményeken, szobrokon
  - a Monge-féle vetületi rendszer
  - Cavalier axonometria
  - kétiránypontos perspektíva
  - az időbeliség, mozgás, változás megjelenítése állóképekben, mozgó műalkotásokon, mozgóképben
  - a mozgóképi kifejezés sajátos nyelve
  - képes forgatókönyv

## Tárgy- és környezetkultúra

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg. [Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- képes adott korosztályhoz, csoporthoz tartozó emberek részére meghatározott célú tárgy tervezésére
- ismeri a tárgytervezés legfontosabb szempontjait, lépéseit
- ismeri az "ergonómia" fogalmát, el tud végezni egyszerű ergonómiai felméréseket
- értelmezni tudja a kereskedelmi forgalomban kapható, napi tevékenységei során használt tárgyak, eszközök, anyagok paramétereinek jelzéseit
- el tud készíteni egyszerű tervdokumentációt
- meg tudja tervezni egyszerű tárgy előállításának leggazdaságosabb módját
- gyakorlati munkájában érvényesíti a gazdaságos anyag- és energiafelhasználás szempontjait
- tervező, tárgyalgó munkáját szemléletesen tudja dokumentálni

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - tárgyak átalakítása funkciójuk megváltoztatása, bővítése céljából
  - fogyasztói szokások felmérése
  - azonos funkciójú tárgyak összehasonlító vizsgálata
  - tárgyak legfontosabb paramétereinek vizsgálata
  - valós szükségleten alapuló tárgy tervezése
  - a tárgy tervezéséhez szükséges kutatás, felmérés elvégzése
  - az igények pontos felmérése
  - a kivitelezéshez legalkalmasabb anyagok kiválasztása, alkalmasságuk vizsgálata

- kiválasztott terv alapján a tárgy elkészítése (makett, működő modell, prototípus)
- a tárgy leggazdaságosabb előállításának megtervezése
- a tárgy kipróbálása, értékelése
- a tervezési folyamat és a kész tárgy teljes dokumentálása szöveggel, rajzzal, fotóval
- ismeret:
  - a rögtönzött és a tervezett tárgy
  - a fogyasztói szokások és a valós szükségletek
  - tárgyak legfontosabb paraméterei, ezek jelzése
  - a használati utasítások, jelzések értelmezése
  - a tervezéshez szükséges kutatás módszerei
  - ergonómia
  - a gazdaságosság szempontjainak érvényesülése a tárgytervezés során
  - az ökonómia a művészetben mint esztétikai érték
  - tervdokumentáció

## **Anyag, eszköz, technika, technológia**

---

### **Cél**

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### **Követelmény**

- ismer néhány vegyi anyaggal történő anyagmegmunkálási eljárást
- ismeri a művészi alkotómunka során leggyakrabban használt vegyi anyagokat
- önállóan tud fotogramot készíteni
- jártas a műszaki rajz technikájában
- ismeri a leggyakrabban használt műanyagokat, felhasználási területüket, előnyös és hátrányos tulajdonságaikat
- ismeri az "állóeszköz", a "fogyóeszköz" és az "amortizáció" fogalmát
- ismer néhány különleges művészi alkotó technikát

### **Tartalom**

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - néhány különleges alkotó technika, alkotói módszer kipróbálása az adott feladatok függvényében
  - technikai fogások elsajátítása a gyakorlati tevékenységek során
  - vegyi anyagok használata az anyagmegmunkálásban
  - anyagkísérletek
  - a műszaki rajz gyakorlása
  - hangfelvétel készítése
  - a fotó- és a videótechnikai alapvető sajátosságainak vizsgálata
- ismeret:
  - műalkotások sokszorosításának technikái (másolatkészítés, szobor öntés, kis szériás művészi grafika nyomtatása, reprodukció, fotó, film, "multiple")
  - a műszaki rajz technikája, jelzései
  - az ipari sorozatgyártásban alkalmazott leggyakoribb eljárások (öntés, préselés, esztergálás)
  - a háztartásokban előforduló műanyagok és tulajdonságaik
  - az "állóeszköz" és "fogyóeszköz"
  - amortizáció
  - hangrögzítés
  - fotó
  - videó

## Vizuális nevelés 10

Szerkezet: párhuzamos

### Részei

Vizuális nyelv	61. oldal
Kifejezés, képzőművészet	62. oldal
Vizuális kommunikáció	63. oldal
Tárgy- és környezetkultúra	63. oldal
Anyag, eszköz, technika, technológia	64. oldal

### Óraszám

Iskolai: 55 óra

### Cél

- kompozíciós ismeretek bővítése
- zenei, irodalmi és képzőművészeti, mozgóképi alkotásokban mutatkozó párhuzamok megfigyelése
- a képi motívumok viszonylagosságának vizsgálata
- az esztétikai ítélőképesség fejlesztése
- a műelemző képesség fejlesztése
- az eredetiség iránti fogékonyság fejlesztése
- néhány kiemelkedő alkotó egyéni technikájának, alkotó módszerének kipróbálása
- jártasság kialakítása ábrák más ábrázoló rendszerbe történő átírásában
- ismeretek szerzése különböző jellegű látványelemek együttes alkalmazásáról
- ismeretek szerzése társadalmi szokások, szertartások, kulturális rendezvények látvány- és hangkörnyezetéről
- tömegkommunikációval kapcsolatos ismeretek bővítése
- jártasság kialakítása a tömegkommunikáció képi közléseinek helyes értelmezésében, kritikus megítélésében
- a tárgytervező képesség fejlesztése
- a környezetalakítás egyéni lehetőségeinek felmérése, megtapasztalása
- néhány különleges művészi technika kipróbálása
- a műszaki ábrázolóképeség fejlesztése
- ismeretek szerzése az elektronikus képfeldolgozásról

### Követelmény

- felismeri a zenei, irodalmi, képzőművészeti, filmművészeti alkotásokban mutatkozó párhuzamokat
- ismeri a képi motívumok viszonylagosságát
- ismeri a különböző művészeti ágak néhány fontos sajátosságát és rokon vonásait
- esztétikai jellegű ítéleteit meg tudja indokolni
- ismeri a tanult művészettörténeti korszakok leglényegesebb vonásait, a korszakokat reprezentáló legkiemelkedőbb alkotókat, alkotásokat
- ismeri néhány művész egyéni technikáját, alkotómódszerét
- ismeri a tömegkommunikáció működési mechanizmusának lényegét
- ismeri az emberi környezet külső megjelenését alakító legfontosabb tevékenységi köröket
- ismeri a külső és belső tér személyessé tételének lehetőségeit
- ismeri az elektronikus képfeldolgozás lényegét

[Megj.: A követelmények részletező kifejtése a témánál található.]

### Előzmény

Lásd a tantárgyi tanterv "Előzmény" rovatában.

### Tartalom

Az évfolyamra vonatkozó tartalom megegyezik az egyes témaköröknél kifejtett tartalmak összességével.

- Vizuális nyelv 10.
- Kifejezés, képzőművészet 10.
- Vizuális kommunikáció 10.
- Tárgy- és környezetkultúra 10.
- Anyag, eszköz, technika, technológia 10.]

### Értékelés

Lásd a tantárgyi tanterv "Értékelés" rovatában.

### Feltételek

Tárgyi feltételek:

- iskolai beszerzésre javasolt (fogyó anyagok):
  - 10 ív triplex karton
  - 5 technokol ragasztó
- egyéni beszerzésre javasolt:
  - 20 db A/3-as műszaki rajzlap
  - 10 db félíves műszaki rajzlap
  - 30 db A/4-es gépirópapír
  - temperafesték (10 tubus)
  - akvarell készlet
  - akvarell ecsetek
  - grafitceruzák: 2B, 3B, HB, 2H
  - vonalzó
  - körző
  - A/4-es irattartó
  - félíves gyűjtőmappa
- egyéb oktatási segédeszközök:
  - írásvetítő
  - diavetítő; vetítövászón; hosszabbító kábel
  - színes diaposzítív reprodukciók
  - video magnó; műsoros és üres videokazetták; Tv
  - rádiós magnetofon;
  - 1 db fényképezőgép
  - kézi reflektor
  - színes fóliák
  - táblai körző és vonalzó (háromszög és egyenes)
  - tanulónként 1 db félíves rajztábla

ajánlott még:

- video kamera
- állvány

### Szerzők

Sinkó István

Bodóczy István

---

## Vizuális nyelv

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

**Követelmény**

- ismeri a képi, zenei, irodalmi alkotásokban egyaránt előforduló adekvát kifejező eszközöket (szerkezet, motívumok, jelképek, ritmus)
- képi motívumok jelentését meg tudja változtatni más (képi) környezetbe helyezéssel
- létre tud hozni zárt és nyitott képi kompozíciót
- ismertetni tudja a film tér-időszervezésének eszközeit

**Tartalom**

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - egy-egy zenei, irodalmi, képi kompozíció szerkezetének, hatáselemeinek elemző vizsgálata
  - zenei és képzőművészeti kompozíciós párhuzamok keresése
  - zárt és nyitott kompozíciók keresése zenében és a vizuális művészetekben
  - tér és idő tagolása vizuális eszközökkel, hangokkal
  - a képi, zenei és fogalmi kifejezés viszonyának elemző vizsgálata egy filmrészletben
  - képsorozat értelmének átalakítása képek sorrendjének megváltoztatásával
  - jelentésváltozás előidézése képi motívum különböző közegbe helyezésével
- ismeret:
  - a képi, zenei, irodalmi kompozíció hasonló és sajátos vonásai (szerkezet, egyensúly, feszültség, motívumok, jelképek)
  - a ritmus
  - a zárt és nyitott kompozíció
  - szervezett egymásutániságon alapuló művészetek (tánc, színház, irodalom, zene, film)
  - a tér-időszervezés filmes eszközei
  - a képi, zenei, fogalmi kifejezés együttes alkalmazása audiovizuális műfajokban
  - a képi motívumok jelentésének változása a kontextus függvényében

**Kifejezés, képzőművészet****Cél**

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

**Követelmény**

- ismer néhány példát külső és belső terek művészi kifejezést szolgáló átalakítására
- jártas a külső és belső terek érzelmi hatásának elemzésében
- kísérletezik a kifejezést szolgáló új technikai megoldásokkal
- meg tudja fogalmazni a tanult művészettörténeti korszakok leglényegesebb vonásait, fel tudja sorolni a korszakok kiemelkedő alkotásait, alkotóit
- érti a kor és a műalkotás közötti lényeges összefüggéseket
- ismeri a "land art", a "térinstalláció" és az "environment" fogalmát
- képes esztétikai minőségek megítélésére

**Tartalom**

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - adott belső tér hatásának megváltoztatása minimális beavatkozással
  - tervek készítése külső vagy belső tér esztétikai hatásának, jelentésének megváltoztatására
  - saját alkotó módszerének felidézése, dokumentálása (portfólió)
  - művészettörténeti korszakok tanulmányozása
  - tárlat, építészeti együttes megtekintése során szerzett élmények szóbeli feldolgozása
  - önálló írásos műértelmezés
- ismeret:
  - köztéri művészeti alkotások, vizuális hatáselemek a modern építészeti környezetben
  - külső és belső terek megváltoztatása a művészi kifejezés céljából

- land art, térinstalláció, environment, videoinstalláció
- Európa és más kontinensek művészetének története napjainkig
- portfólió

## Vizuális kommunikáció

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

### Követelmény

- vetületi rajz alapján perspektívikus képet tud szerkeszteni
- vetületi rajz alapján térjelölő szabadkézi rajzot tud készíteni
- meghatározott alkalomra (színház, bábszínház, alkalmi rendezvény) látványtervet tud készíteni, (csoport tagjaként) képes a terv kivitelezésére
- képes mozgás, hang, fény és statikus látványelemek együttes alkalmazására
- ismeri a legfontosabb médiakategóriákat (nyomtatott és elektronikus médiumok, műfajok, műsortípusok)
- ismeri a "média nyelvek" legfontosabb sajátosságait
- ismeri a médiatechnológiák lényegét
- ismeri a legfontosabb média intézményeket
- el tudja végezni környezete "médiafogyasztói" szokásainak felmérését

### Tartalom

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - vetületi rajzból perspektívikus kép szerkesztése
  - vetületi rajzból térjelölő szabadkézi rajz készítése
  - társadalmi szokások, szertartások, kulturális rendezvények képi és hangkörnyezetének vizsgálata
  - meghatározott alkalomra, célból látvány és hangkörnyezet tervezése, elkészítése (színház, bábszínház, alkalmi rendezvény)
  - a teljes munkafolyamat és a kész munka dokumentálása
  - a médiaszervezetek, kategóriák, technológiák vizsgálata
  - a környezet (család, iskola) "médiafogyasztói" szokásainak tanulmányozása
  - önálló vélemény megfogalmazása egy-egy kiadványról, műsorról
- ismeret:
  - az átírás (transzkripció)
  - tárgyak, szituációk rekonstruálása ábrázolás alapján
  - rendezvények (szertartások, kulturális események) látvány és hangkörnyezete
  - a látványterv
  - a tömegkommunikáció működési mechanizmusa
    - médiakategóriák (nyomtatott és elektronikus médiumok, műfajok)
    - "médianyelvek"
    - média technológiák
    - média intézmények
    - közönség
  - a tömegkommunikáció hatása (az egyirányú kommunikáció, manipuláció)
  - interaktivitás
  - multimédia
  - internet

## Tárgy- és környezetkultúra

---

### Cél

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]



**Követelmény**

- jártas különböző tájak épített környezetének összehasonlító vizsgálatában
- ismeri a tájtervezés, a kertművészet, az építészet, a belsőépítészet, a lakberendezés szerepét az emberi környezet esztétikai alakításában
- ismeri a külső és belső terek alakításának legfontosabb szempontjait, technikai lehetőségeit
- meg tudja határozni saját térre vonatkozó igényét
- megpróbálkozik adott tér személyessé tételével
- "saját tér" elképzeléseit meg tudja jeleníteni, képes írásban és rajzban dokumentálni

**Tartalom**

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - múltbeli vagy más kultúrákhoz tartozó tárgyak elemző vizsgálata
  - különböző tájak épített környezetének összehasonlító vizsgálata
  - belső vagy külső tér átalakítása más funkcióhoz (tervek, makettkészítés)
  - tervek készítése adott tér személyessé tételéhez
  - a tervezés folyamatának, a kész munkának rajzos, írásos dokumentálása
- ismeret:
  - gyakorlati funkciójú tárgyakból leolvasható információk
  - a műalkotás mint tárgy
  - különböző külső és belső terek hatása
  - tájtervezés, kertművészet
  - művészeti alkotások az építészetben
  - belsőépítészeti, lakberendezői tervezés
  - külső és belső terek alakításának technikai lehetőségei

**Anyag, eszköz, technika, technológia****Cél**

A témakörre külön célok nem fogalmazódnak meg.[Lásd az évfolyam céljaiban.]

**Követelmény**

- ismer néhány különleges technikát, alkotói módszert
- jártas a tervezési és az alkotói folyamat dokumentálásában
- ismeri a világítástechnika és a hangtechnika alkalmazásának néhány területét
- ismeri az elektronikus képfeldolgozás, közvetítés különböző formáinak lényegét
- ismeri a számítógépes grafikai tervezés lehetőségeit
- ismeri az "interaktivitás", a "multimédia" és az "internet" fogalmát

**Tartalom**

- tevékenység (gyakorlat, elemzés):
  - néhány különleges technika, alkotói módszer kipróbálása az adott feladatok függvényében
  - a belső téralakítás technikai eszközeinek, lehetőségeinek számbavétele
  - tervek, tervezési folyamat, kész munkák dokumentálásának gyakorlása
- ismeret:
  - a külső és belső téralakítás technikai lehetőségei
  - a hangfelvétel technikája
  - a technikai képrögzítés új lehetőségei
  - a látvány és hangkörnyezet tervezés technikai kérdései
  - világítástechnika
  - hangtechnika
  - a zárláncú televízió
  - multimédia

- interaktivitás
- internet